

«[...] det er for ungene sin del vi er her, det er ikke på grunn av noen andre på en måte»

En kvalitativ studie av barnehagelæreres faglige skjønnsutøvelse når ferdigprodusert materiell blir førende for det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder

SOLVEIG BYREMO SUND

VEILEDER

Kari-Mette Walmann Hidle

Universitetet i Agder, 2023

Fakultet for samfunnsvitenskap

Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

Master

«Profesjoner er aldri ferdig utviklet, de er i endring. Noen ganger svekkes de, andre ganger styrkes de, og det kan skje på ulike måter» (Børhaug & Bøe, 2022, s. 23).

Forord

For meg har dette studiet vært en dannelsesreise inn i den akademiske verden. Det å sette seg på skolebenken igjen når en nærmer seg betegnelsen middelaldrende, har vært både spennende, givende og til tider ganske så krevende. Men reisen var absolutt verdt det.

Som deltidsstudent møter man mange medstudenter på veien. Jeg vil spesielt trekke frem Ingvild og Bente som jeg møtte i starten av studiet. Vi fant hverandre raskt og har fremdeles kontakt den dag i dag. Lisa og Remi, mine gode mentorer. Sammen var vi de «tre små mentorer» med et ekstra engasjement for studiet Master i barnehagekunnskap. Jeg er glad for at vi fremdeles kan dele og diskutere både oppturer og nedturer når det gjelder saker som berører barnehagefeltet.

Kari-Mette Walmann Hidle, min veileder på veien mot ferdig masteroppgave, takk for ditt engasjement og din støtte underveis i prosessen, det har vært en glede å bli kjent med deg.

Takk til informantene som har bidratt med sine fortellinger og sin kunnskap, masteroppgaven ble til sammen med dere.

Takk til min familie, Ronald, Amalie og Eirik for at dere alltid har hatt troen på at dette skulle gå bra.

Lillesand november 2023

Solveig B. Sund

Sammendrag

Forskningsprosjektet belyser barnehagelærerprofesjonens egne opplevelser og erfaringer rundt bruken av faglig skjønn i forbindelse med ferdigprodusert materiell i barnehagen, da spesielt rettet mot rammeplanens fagområder. Ferdigprodusert materiell er i dette forskningsprosjektet forstått som materiell private barnehagekjeder selv har utviklet til bruk i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder i sine barnehager.

Masteroppgavens hovedproblemstilling:

Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder?

Studien er kvalitativ og basert på et filosofisk hermeneutisk vitenskapelig ståsted. Empirien er innhentet ved hjelp av semistrukturerte intervjuer av fire barnehagelærere som arbeider i hver sin barnehage tilhørende den samme private barnehagekjeden. Empirien er analysert ved hjelp av tematisk analyse, og som teoretisk innramming er det brukt profesjonsteori, samt teori som omhandler barnehagelærerprofesjonen spesielt.

Studien finner at det for barnehagelærerne i denne studien først og fremst er hensynet til barna og barnegruppenes interesser som danner grunnlaget for det faglig pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Det er også viktig for barnehagelærerne at barna og barnegruppene er medvirkende i disse prosessene. Hensynet til barnas og barnegruppenes interesser og deres mulighet for medvirkning er også utgangspunkter for de vurderingene og tilpasningene barnehagelærerne gjør av det ferdigproduserte materialet. Funnene viser også at barnehagelærernes utøvelse av faglig skjønn bygger på både formell kunnskap og praktisk erfaring fra yrket. Et annet funn er at barnehagelærerne i studien opplever å ha autonomi til å bruke faglig skjønn i møte med det ferdigproduserte materialet. Funnene tyder også på at barnehagelærerne i liten grad har vært involvert i utviklingen av det ferdigproduserte materialet.

Nøkkelord: Profesjon, barnehagelærere, faglig skjønn, autonomi, ferdigprodusert materiell, private barnehagekjeder

Abstract

The research project sheds light on the kindergarten teacher profession's own experiences regarding the use of professional discretion in connection with ready-made materials in kindergartens, particularly aimed at the subject areas of the national framework plan. In this research project, ready-made materials are understood as material that private kindergarten chains themselves have developed for use in the pedagogical work with the subject areas of the national framework plan in their kindergartens.

The main research question for the master's thesis:

How do kindergarten teachers relate to ready-made material in their pedagogical work with the subject areas of the national framework plan?

The study is qualitative and based on a philosophical hermeneutic scientific point of view. The empirical data were obtained using semi-structured interviews of four kindergarten teachers who work in separate kindergartens belonging to the same private kindergarten chain. The empirical data has been analysed using thematic analysis, and professional theory has been used as a theoretical framing, as well as theory that deals with the kindergarten teacher profession in particular.

The study finds that for the kindergarten teachers in this study it is first and foremost consideration of the interests of the children and groups of children that forms the basis of the professional pedagogical work with the subject areas of the national framework plan. It is also important for the kindergarten teachers that the children and groups of children are involved in these processes. Consideration for the interests of the children and groups of children and their opportunities for participation are also starting points for the assessments and adaptations the kindergarten teachers make of the ready-made material. The findings also show that kindergarten teachers professional discretion is exercised on the basis of both formal knowledge and experience from the profession. Another finding is that the kindergarten teachers experience that they have autonomy to use professional discretion when encountering the ready-made material. The findings also indicate that kindergarten teachers have had little involvement in the development of the ready-made material.

Keywords: Profession, kindergarten teachers, professional discretion, autonomy, ready-made material, private kindergarten chains

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	ii
Sammendrag	iii
Abstract	iv
1 INNLEDNING.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Mål og problemstilling	2
1.3 Avgrensninger	2
1.4 Oppgavens oppbygning	3
2 TEORETISK RAMMEVERK	4
2.1 Profesjon.....	4
2.2 Jurisdiksjon.....	5
2.3 Autonomi	6
2.4 Faglig skjønn	6
2.5 Tillit	7
2.6 Tidligere forskning	9
3 DESIGN OG METODE	13
3.1 Vitenskapelig ståsted	13
3.2 Forforståelse	13
3.3 Refleksjoner rundt egen forforståelse.....	13
3.4 Kvalitativ metode	14
3.5 Kvalitativt forskningsintervju.....	15
3.6 Utvalg og utvalgsprosessen	15
4 INNHENTING AV EMPIRI.....	19
4.1 Intervjuguiden.....	19
4.2 Gjennomføringen av intervjuene	19
4.3 Analyse	22

4.3.1	Transkribering	23
4.3.2	Utarbeidelse av de første kodene	24
4.3.3	Lete etter de første temaene.....	25
4.3.4	Sjekke om de første temaene er aktuelle for de første kodene.....	25
4.3.5	Bestemme og navngi tema	25
4.3.6	Utarbeidelse av den endelige rapporten	26
5	FORSKNINGENS KVALITET	27
5.1	Pålitelighet	27
5.2	Gyldighet	28
5.3	Overførbarhet.....	28
5.4	Etiske vurderinger.....	29
6	RESULTATER	31
6.1	Arbeidet med rammeplanens fagområder.....	31
6.2	Gjøre det til sitt eget	33
6.3	Betydningen av kunnskap og erfaring	34
6.4	Faglig skjønn med barna som utgangspunkt	37
6.5	Rom for faglig skjønn.....	38
6.6	Tillit til profesjonen	41
7	DRØFTING	47
7.1	Hvordan forstår barnehagelærerne det handlingsrommet for faglig skjønn de er gitt gjennom rammeplanen, og hvilke erfaringer har de med å benytte dette?.....	47
7.2	På hvilket grunnlag vurderer og tilpasser barnehagelærerne det ferdigproduserte materialet?	50
7.3	Hvilke erfaringer har barnehagelærerne når det gjelder muligheten for medvirkning og faglig innflytelse når det utvikles og innføres ferdigprodusert materiell?.....	53
8	AVSLUTNING	57
8.1	Videre forskning	59
	Litteraturliste.....	60

Vedlegg	64
----------------------	-----------

Vedlegg 1: Intervjuguide	64
--------------------------------	----

Vedlegg 2: Godkjenning Sikt	67
-----------------------------------	----

Vedlegg 3: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	69
---	----

Tabelloversikt

Tabell 3-1: Oversikt informanter	18
--	----

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA

Bakgrunnen for valg av tema er det økte fokuset på barnehagelærerprofesjonen og deres mulighet for skjønnsutøvelse i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Spesifikt så retter temaet for denne masteroppgaven seg mot barnehagelærerprofesjonen og deres mulighet for skjønnsutøvelse når ferdigprodusert materiell benyttes i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Ferdigprodusert materiell blir i dette forskningsprosjektet forstått som materiell private barnehagekjeder selv har utviklet til bruk i sine barnehager i arbeidet med rammeplanens fagområder.

Som profesjon har barnehagelærerne historisk sett hatt stor grad av autonomi og mulighet for faglig skjønnsutøvelse når det gjelder det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Dette har endret seg gjennom økt styring fra både myndighetene og eierne av barnehagene (Børhaug & Bøe, 2022, s. 135). Fra myndighetenes side kan vi blant annet se den økte styringen gjennom innføring av rammeplanen som forskrift til barnehageloven. Den første rammeplanen kom i 1996, neste i bearbeidet form i 2006, og igjen bearbeidet til dagens gjeldende rammeplan fra 2017. Rammeplanen har gjennom disse årene utviklet seg i en retning der den har blitt mer styrende for barnehagens innhold (Børhaug & Bøe, 2022, s. 157). Dagens rammeplan inneholder 7 fagområder og «[...] skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47). Fagområdene blir med dette et fundament for barnehagens innhold og styrende i forhold til barnehagelærernes pedagogiske arbeid.

I Norge eier ikke staten noen barnehager selv, de er eid av kommunene og diverse private aktører (Ekspertgruppen om barnehagelæreren, 2018, s. 185). Børhaug (2021a) finner gjennom en spørreundersøkelse besvart av ulike barnehageeiere at majoriteten av barnehageeierne i noen, stor eller svært stor grad har vært pådrivere i arbeidet med rammeplanens fagområder (s. 91). I den samme undersøkelsen kommer det også frem at majoriteten av eierne påvirker i noen eller stor grad når det kommer til bruk av «ferdige pedagogiske opplegg/verktøy» i det pedagogiske arbeidet i barnehagen (Børhaug, 2021a, s. 84).

Gjennom rammeplanen er profesjonen gitt tillit til å utøve faglig skjønn i det pedagogiske arbeidet i barnehagen, der står det: «Pedagogisk leder er gitt ansvar for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16).

Det ferdigproduserte materialet kan begrense barnehagelærerprofesjonens faglige skjønnsutøvelse når det gjelder hvilke metoder som både er hensiktsmessige og ønskelige å bruke i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder (Greve et al., 2014, s. 131). Gitt rammeplanens handlingsrom for faglig skjønnsutøvelse og de begrensningene det ferdigproduserte materialet kan ha for barnehagelærerprofesjonens faglige skjønn i arbeidet med rammeplanens fagområder, så vil en kunne si at barnehagelærerprofesjonen opererer i et spenningsfelt mellom standardisering og faglig skjønnsutøvelse (Danielsen Wolf & Greve, 2018, s. 60).

1.2 MÅL OG PROBLEMSTILLING

Formålet med denne masteroppgaven er å bidra til å belyse barnehagelærerprofesjonens egne opplevelser og erfaringer rundt bruken av faglig skjønn når det gjelder ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet, da spesielt rettet mot rammeplanens fagområder.

Problemstilling:

Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder?

Problemstillingen vil bli besvart gjennom følgende forskningsspørsmål:

1. Hvordan forstår barnehagelærerne handlingsrommet for faglig skjønn de er gitt gjennom rammeplanen, og hvilke erfaringer har de med å benytte dette?
2. På hvilket grunnlag vurderer og tilpasser barnehagelærerne det ferdigproduserte materialet?
3. Hvilke erfaringer har barnehagelærerne når det gjelder muligheten for medvirkning og faglig innflytelse når det utvikles og innføres ferdigprodusert materiell?

1.3 AVGRENSNINGER

I dette forskningsprosjektet vil ferdigprodusert materiell bli forstått som, og avgrenset til materiell utviklet av private barnehagekjeder til bruk i sine barnehager i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. En masteroppgave har sine begrensninger og på bakgrunn av det så har jeg valgt ut en privat barnehagekjede som jeg har rekruttert informanter fra. Barnehagekjeden Læringsverkstedet er først og fremst valgt ut på bakgrunn av egen kjennskap til at de har utviklet ferdigprodusert materiell spesielt rettet inn mot rammeplanens fagområder. Grunnlaget for å velge ut en kjede er også et ønske om at

informantene skal ha det samme utgangspunktet for sine erfaringer og opplevelser når det gjelder det ferdigproduserte materialet. Det gir større mulighet for å gå i dybden på temaet, og til å se likheter og ulikheter i empirien. Utvalget og utvalgsprosessen vil nærmere bli redegjort for i kapittel 3.

1.4 OPPGAVENS OPPBYGNING

Denne oppgaven består av til sammen 8 kapitler. Kapittel 1 inneholder oppgavens innledning der bakgrunnen for valg av tema presenteres. Kapittel 1 omhandler også oppgavens mål og problemstilling, avgrensningene som er gjort og oppgavens oppbygging. I kapittel 2 blir oppgavens teoretiske rammeverk presentert, kapitlet er delt inn i seks underkapitler, profesjon, jurisdiksjon, autonomi, faglig skjønn, tillit og tidligere forskning. Oppgavens design og metode blir presentert i kapittel 3 der det blir redegjort for vitenskapelig ståsted, forforståelse, valg av metode og utvalg og utvalgsprosessen. Kapittel 4 tar for seg prosessen rundt innhenting av empirien til forskningsprosjektet, og hvordan jeg har gått frem i analyseprosessen. Forskningens kvalitet blir presentert i kapittel 5, kapitlet er delt inn i fire underkapitler som er pålitelighet, gyldighet, overførbarhet og etiske vurderinger. I kapittel 6 blir forskningsprosjektets resultater presentert, kapitlet er delt inn etter de seks temanavnene empirien blir presentert under, navnene er: «Arbeidet med rammeplanens fagområder», «Gjøre det til sitt eget», «Betydningen av kunnskap og erfaring», «Faglig skjønn med barna som utgangspunkt», «Rom for faglig skjønn» og «Tillit til profesjonen». Videre i kapittel 7 vil oppgavens resultater bli drøftet opp mot forskningsprosjektets tre forskningsspørsmål med utgangspunkt i oppgavens teoretiske rammeverk og tidligere forskning. I kapittel 8 som er oppgavens siste kapittel vil jeg foreta en kort oppsummering og svare på forskningsprosjektets problemstilling. I dette kapitlet vil jeg også vise til områder innenfor masteroppgavens tema som det vil kunne interessant å forske videre på.

2 TEORETISK RAMMEVERK

Det vil i denne studien bli brukt profesjonsteori som teoretisk innramming. Teorien bygger på Molander og Terums (2008a) bok «Profesjonsstudier» og Aabotts (1988) verk «The system of professions, and essay on the division of expert labor». Barnehagelærerprofesjonen vil underveis bli knyttet opp mot de profesjonsteoretiske begrepene.

2.1 PROFESJON

Det har ikke alltid vært enighet mellom profesjonsteoretikere om hva det vil si å være en profesjon, det som har vært problematisk er å stadfeste hva som skiller profesjoner fra andre type yrker. I forsøket på å skille profesjonene fra andre yrker har det blitt utarbeidet ulike oversikter med bestemte kjennetegn på profesjoner, noen mer rigide enn andre (Molander & Terum, 2008b, s. 17). Aabott (1988) har en forholdsvis vid definisjon på profesjoner, ifølge han er profesjoner «[...] groups of individuals applying somewhat abstract knowledge to particular cases» (s. 318). Akademisk kunnskap er altså noe som kjennetegner profesjoners praktiske yrkesutøvelse. Den akademiske kunnskapen fremtrer som et viktig fundament for profesjonsutøvelsen når det gjelder evnen til å reflektere rundt praksis og ta selvstendige vurderinger (Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen, 2018, s. 144). Børhaug og Bøe (2022) viser til at det kan se ut til at diverse typer av videreutdanninger fører til at barnehagelærerne blir tryggere på sin egen faglighet, og utvikler en større grad av kritisk refleksjon rundt den praktiske yrkesutøvelsen (s. 107).

Men akademisk kunnskap er ikke alene et kjennetegn ved profesjoner. Grimen (2008a) beskriver profesjoners kunnskapsbase som en miks av ulike teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter. Han bruker begrepet praktiske synteser når han viser til at det er arbeidsoppgavens natur som legger premissene for hvilke deler av denne kunnskapsbasen det er behov for i den praktiske yrkesutøvelsen (s. 84).

Barnehagelærerne har til alle tider vært en engasjert yrkesgruppe, de har stått på barrikadene for å få en egen utdanning og vært aktive deltagere i saker som omhandler det barnehagefaglige feltet (Greve et al., 2014, s. 79). Den første utdannelsen ble opprettet i 1935 ved Barnevernsakademiet i Oslo, utdanningen var 1-årig og barnehagelærerne styrte i stor grad selv denne utdannelsen. Barnehagelærerprofesjonen er i dag kvalifisert for sitt yrke gjennom en 3-årig bachelor utdanning ved universiteter og høyskoler (Greve et al., 2014, s. 102). Den akademiske kunnskapen tilegnet gjennom høyere utdanning trekker Abbott (1988)

frem som det viktigste kjennetegnet ved profesjoner som bidrar med beskyttelse mot at andre kan komme inn å overta den enkeltes profesjons oppgaver, det handler om «[...] survival in the competitive system of professions» (s. 8-9).

2.2 JURISDIKSJON

I et profesjonsperspektiv dreier begrepet jurisdiksjon seg om profesjoners krav om råderett over et gitt arbeidsfelt, det handler om krav til å utføre arbeidsoppgavene innenfor det gitte arbeidsfeltet i samsvar med egne faglige kriterier (Eriksen & Molander, 2008, s. 161-162). Profesjoner kan kreve jurisdiksjon innenfor ulike virkefelt. Et er gjennom lovregulering der profesjonen offisielt blir gitt jurisdiksjon over et arbeidsfelt (Abbott, 1988, s. 59). Når det gjelder det lovregulerte virkefeltet har de norske myndighetene gjennom barnehagens rammeplan gitt barnehagelærerprofesjonen jurisdiksjon over de oppgavene barnehagen er satt til å utføre, der står det: «Barnehagelærere er den profesjonen som utdannes spesielt for å kunne ivareta barnehagens oppgaver» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15). Gjennom dette blir barnehagelærerprofesjonen gitt tillit av myndighetene, en tillit basert på profesjonens kunnskaper og troen på at oppgavene blir utført på best mulig måte (Molander & Terum, 2008b, s. 18).

Et annet virkefelt er den enkelte arbeidsplass. Arbeidsplasser der profesjoner opererer består som regel av ulike typer yrkesgrupper, og skillet mellom hvem som gjør hva vil ha en tilbøyelighet til å bli visket ut. De arbeidsoppgavene profesjonen krever jurisdiksjonen over kan som følge av dette bli utført av andre som ikke innehar den samme kvalifikasjonen som dem selv (Abbott, 1988, s. 64-65). Barnehagen som arbeidsplass består også av flere yrkesgrupper, det er assistenter, fagarbeider og barnehagelærere som daglig samarbeider om de oppgavene barnehagen har ansvar for. Det er ikke gitt at det pedagogiske arbeidet med fagområdene er noe som er forbeholdt barnehagelærerprofesjonen, det utføres også av assistenter og fagarbeidere som mangler den formelle utdannelsen som barnehagelærer. Gjennom utviklingen av ferdigprodusert materiell bidrar barnehageeierne til at andre ansatte enn barnehagelærerprofesjonen selv kan utføre det faglige arbeidet med rammeplanens fagområder.

Profesjoner operere ikke i et vakuum, men er en del av større strukturer og blir påvirket av disse. Endringer i strukturene rundt profesjonene medfører at oppgavene de er gitt jurisdiksjon over ikke er statiske, men endrer seg i takt med utviklingen (Abbott, 1988, s. 33). I Norge har barnehagen som organisasjon utviklet seg fra relativt små til store enheter. Jo større enhetene

blir, jo større blir også behovet for organisering, noe som igjen medfører større grad av formalisering og hierarkiske strukturer. Store private barnehageeiere kan eie opp til flere hundre barnehager, og har høy kapasitet når det gjelder muligheten til å utvikle egne faglige ressurser og konsepter for sine barnehager (Børhaug, 2021b, s. 103-104).

2.3 AUTONOMI

Innenfor de arbeidsoppgavene profesjonen krever jurisdiksjon over er det mulighet for større eller mindre grad av autonomi. For barnehagelærerne som profesjon så kan dette dreie seg om muligheten de har for å være med på å utarbeide og definere hva som skal være en del av barnehagens innhold og utøvelsen av dette innholdet (Greve et al., 2014, s. 134).

Når barnehageeier utvikler ferdigprodusert materiell som angir hvordan det pedagogiske arbeidet med fagområdene skal utføres, så medfører det en stor grad av faglig påvirkning (Børhaug, 2021a, s. 91). Barnehagelærerprofesjonens faglige autonomi beveger seg opp mot øverste nivå sentralt i eierorganisasjonen, og det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder blir med dette også innlemmet i faglige hierarkier. Når andre enn barnehagelærerprofesjonen selv besitter stillinger der den faglige utviklingen skjer, så kan det føre til en svekkelse av barnehagelærerprofesjonen der de blir underordnet som profesjon. Formalisering av det faglige pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder kan også føre til at behovet for faglig skjønnsutøvelse i dette arbeidet ikke lenger er nødvendig, og at barnehagelærerprofesjonen mister kontroll over det faglige pedagogiske arbeidet med fagområdene (Børhaug & Bøe, 2022, s. 201-202). Hvis det derimot er barnehagelærere som besitter stillingene der den faglige utviklingen skjer, så er det ikke snakk om tap av autonomi, men en endring i arbeidsdelingen innad i barnehagelærerprofesjonen (Børhaug & Bøe, 2022, s. 112).

2.4 FAGLIG SKJØNN

Som Molander og Terum (2008b) skriver så kjennetegnes de samfunnstjenestene profesjoner er satt til å utføre av skjønn (s. 20). Skjønn som fagbegrep har ingen eksakt definisjon, men det viser til at profesjoner i mangel på fastsatte prosedyrer og regler må benytte seg av den kunnskapen og erfaringen de innehar når de vurderer hva som skal, og bør gjøres i ulike situasjoner (Kirkebøen, 2013, s. 27).

Som vist i innledningen så har de norske myndighetene gitt barnehagelærerprofesjonen myndighet til å utføre arbeidsoppgavene i barnehagen, her forstått som rammeplanens

fagområder, ut ifra faglig skjønn. Grimen og Molander (2008) viser til Dworkin som betegner denne formen for skjønnsutøvelsen som strukturelt skjønn, det vil si at den utøves innenfor noen fastsatte rammer som er bestemt av en myndighet (s. 181). I rammeplanen er fagområdene beskrevet i forholdsvis brede ordelag, dette åpner opp for ulike tolkninger, noe som igjen legger grunnlaget for den praktiske utførelsen (Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen, 2018, s. 137). Ferdigprodusert materiell kan også ses på som fastsatte rammer der utøvelsen av det pedagogiske arbeidet med fagområdene blir styrt gjennom forhåndsbestemte kriterier og metoder. Ferdigprodusert materiell blir da noe som begrenser muligheten for faglig skjønnsutøvelse (Gotvassli, 2019, s. 123). Børhaug og Bøe (2022) problematiserer et entydig skille mellom formalisering og muligheten for anvendelse av faglig skjønn. Det er ikke gitt at formalisering og bruk av faglig skjønn er gjensidig utelukkende. Når oppgaver blir formalisert så fordrer dette også bruk av faglig skjønn i vurderingen av hvordan de gitte standardene skal anvendes (s. 170).

Barnehagelærerprofesjonen opererer i det som omtales som menneskebehandlernde organisasjoner der arbeidet er kjennetegnet av den direkte kontakten og interaksjonen profesjonen har med de menneskene de er gitt ansvaret for. Mennesker er forskjellige med mangesidige behov, og hvordan man går frem må tilpasses den enkelte, dette krever igjen kjennskap til de menneskene man har ansvar for (Svensson, 2008, s. 135).

Barnehagelærerprofesjonen er gitt ansvaret for de barna som til enhver tid oppholder seg i barnehagen. I kapittel 9 under barnehagens fagområder så står det i rammeplanen: «Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47). For å kunne gjennomføre dette så krever det at barnehagelærerne har kunnskap om, og kjennskap til barna, de må kunne bestemme metodene for det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder ut ifra behovet til det enkelte barn og den barnegruppen de har ansvar for (Aasen, 2021, s. 62).

2.5 TILLIT

Under dette delkapittelet vil jeg se nærmere på profesjon og tillit gjennom Grimens (2008b) begreper «tillitskjeder og «kontrollkjeder» (s. 205). Barnehagelærerprofesjonens handlingsrom, altså autonomi, hviler på en tillit til at de forvalter sitt samfunnsmandat i henhold til faglige kriterier for yrkesutøvelsen (Børhaug & Bøe, 2022, s. 46). I en tillitskjede stoler en på at de enkelte leddene utøver sine oppgaver, at dette gjøres med den rette

kompetansen. I en kontrollkjede derimot, er det et behov for å kontrollere de enkelte leddenes kompetanse og utførelse (Grimen, 2008b, s. 206).

Barnehagelærerprofesjonen opererer innenfor en litt særegen tillitskjede/kontrollkjede. De er gitt tillit fra myndighetene til å utføre det pedagogiske arbeidet i barnehagen på bakgrunn av sin profesjonsutdannelse, de er også gitt tillit til å utføre de pedagogiske oppgavene ut ifra faglig skjønn basert på den ervervede profesjonskunnskapen. Eierne av barnehagene er på sin side gitt det overordna juridiske ansvaret for at lover og forskrifter som angår barnehagen blir fulgt. Rammeplanen sier dette om eiers ansvar: «Barnehageeieren har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk, jf.

Barnehageloven § 7 første ledd. Barnehageeieren har dermed juridisk ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15).

Ved skjønnsmessige vurderinger følger det naturlig nok større eller mindre grad av ulikhet når det gjelder utfallet av de vurderingene som blir gjort (Grimen og Molander s. 192). I en tillitskjede så har en som sagt tillit til de enkelte leddenes evne til å utføre de arbeidsoppgavene de har ansvar for, og at de gjøres med utgangspunkt i den rette kompetansen. Kontroll og gjentakelse av arbeidsoppgaver er fraværende elementer i en tillitskjede, det blir en vane å ta kvaliteten på arbeidet som utføres som en selvfølge. Når tilliten til de enkelte leddenes kompetanse er fraværende, så er det kontrollen av arbeidets utførelse som blir hovedfokuset, og det igjen fører til utviklingen av kontrollkjeder (Grimen, 2008b, s. 206).

En måte å sikre en kompetent utførelse av arbeidet på er gjennom epistemiske systemer. Mens strukturelle systemer handler om rammene for skjønn, så dreier epistemiske systemer seg om å styrke premissene for skjønnsutøvelsen som foretas innenfor de gitte rammene, og sikre at vurderingene og beslutningene som blir gjort innenfor rammene for skjønn holder en viss standard (Molander, 2013, s. 46). Hvis en da ser ferdigprodusert materiell som epistemiske systemer, så er de med på å sikre kvaliteten på barnehagelærerprofesjonens skjønnsmessige vurderinger og avgjørelser i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Det ferdigproduserte materialet kan også være et tiltak for å sikre den samme kvaliteten i alle barnehagene som inngår i samme eierorganisasjon (Larsen & Slåtten, 2023, s. 138).

Rammeplanen legger vekt på at eier skal benytte seg av barnehagelærerprofesjonens faglige vurderinger for å sikre god kvalitet på det pedagogiske arbeidet. Rammeplanen sier: «Et kompetent pedagogisk personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Det forutsettes derfor at barnehageeieren vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske

vurderinger i sin styring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15). Begrepet «vurderinger» kan forstås som faglige skjønnsmessige vurderinger, og hvis en da knytter dette opp mot ferdigprodusert materiell, så kan det rammeplanen sier ses på som at barnehagelærerprofesjonen skal tas med i faglige vurderinger når det utvikles ferdigprodusert materiell.

Det å finne den rette balansen mellom tillitskjeder og kontrollkjeder er ikke enkelt, det kan være spesielt utfordrende når de som samarbeider om arbeidsoppgaver ikke har den samme kompetansen og utdannelsen (Grimen, 2008b, s. 207.) Når det gjelder det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder så er det balansen mellom profesjonens rom for faglig skjønnsutøvelse og eiers juridiske ansvar for kvaliteten på dette arbeidet som kan bli problematisk.

2.6 TIDLIGERE FORSKNING

Grimen og Molander (2008) viser til at skjønn som begrep er lite belyst og blir sett på som en «restkategori» (s. 179). Det er en del år siden dette ble skrevet, og som tidligere nevnt så har det de siste årene blitt et sterkere fokus på profesjoner og faglig skjønn, i den forbindelse så har forskningen på dette området også økt i omfang. På barnehagefeltet dreier en stor del av forskningen på profesjon og skjønn seg om kartleggingsverktøy og ferdige programmer kjøpt inn til barnehagene uten ifra. Eksempler på dette er «De utrolige årene», «Grønne tanker glade barn», «Være sammen», «Språkløyper», «Alle med» og «Tras». Ferdigprodusert materiell slik jeg har definert det, altså materiell som private barnehagekjeder selv har utviklet til bruk i sine barnehager i arbeidet med rammeplanens fagområder, blir gjerne omtalt i forbindelse med den «store sekken» av overnevnte programmer og kartleggingsverktøy, og er lite forsket på som en egen kategori. Det blir også brukt ulike begreper som rommer mer eller mindre det samme, det er blant annet ferdige pakker, ferdige programmer, konsepter og pedagogiske verktøy. Jeg har valgt å ta med deler av denne forskningen da den har visse likhetstrekk med hvordan profesjonen forholder seg til ferdigprodusert materiell som barnehagekjedene selv har utviklet. Det blir presentert funn fra den enkelte forskningen som har relevans for denne studien.

Gitt mangfoldigheten i begrepsbruken så vil jeg også i presentasjonen av forskningen bruke de begrepene den enkelte forskningen selv anvender, jeg vil også ta med hvordan de selv har definert begrepet. Begrepene som blir brukt i den enkelte forskningen vil også bli brukt i drøftingskapittelet (kapittel 7).

Gotvassli og Moe (2020) har gjennomført en intervjustudie der de har spurt åtte pedagogiske ledere om hvordan de forstår begrepet godt faglig skjønn, og hvordan de jobber med godt faglig skjønn i barnehagen. Det er spørsmålet om hvordan de pedagogiske lederne forstår begrepet godt faglig skjønn som er mest relevant for mitt forskningsprosjekt. Intervjustudien viser at de pedagogiske lederne forbinder godt faglig skjønn med overveielser i forhold hva som er til barnets beste. Informantene forteller at disse skjønnsmessige vurderingene fordrer både praktisk erfaring og formell kunnskap. Gotvassli og Moe (2020) finner også at de pedagogiske lederne trekker frem hvor viktig det er med erfaring, og at det kan være vanskelig for nyutdannede å bruke faglig skjønn i den praktiske yrkesutøvelsen fordi de ikke har nok erfaringsgrunnlag å knytte det til. Funnene i studien viser at de pedagogiske lederne finner muligheten for bruk av faglig skjønn som stor, men at dette avhenger av omstendighetene rundt, og graden av formalisering. Strukturerte pedagogiske programmer blir trukket frem som noe som kan begrense rommet for faglig skjønn.

I en nylig utført studie (Lund et al., 2022) har en kartlagt utbredelsen av konsepter i et utvalg av barnehager i norske kommuner, utvalgte barnehager består av både kommunale og private. Studien illustrerer hvorfor konseptene er tatt i bruk, og hvilke konsepter som blir brukt i barnehagene. Konsepter i denne studien blir begrenset til å gjelde konsepter som blir brukt direkte inn mot det pedagogiske arbeidet med barna i barnehagen.

Det ble utført en tverrsnittsundersøkelse der det ble sendt ut et spørreskjema til de utvalgte barnehagene i studien. Det er flest styrere som har besvart spørreskjemaet, med en liten prosentandel av fagledere/pedagogiske ledere. Det ble i spørreundersøkelsen spurt om begrunnelse for hvorfor disse konseptene ble tatt i bruk. Det er satt opp åtte kategorier, og av disse kategoriene er det i undersøkelsen tre som skiller seg ut når det kommer til hvilken begrunnelse som er oppgitt. De kategoriene flest barnehager har oppgitt er at konseptene *samsvarer med barnehagens satsningsområder, innhold og arbeidsmåter*, deretter følger begrunnelsen *bestemt av eier*, og den siste av de tre som peker seg ut er *tilpassa bruk* (Lund et al., 2022, s. 106). Den siste av disse tre kategoriene dreier seg om at barnehagene faglig reflekterer over og bearbeider konseptene i forkant før de anvendes. Det er en betydelig del av barnehagene som svarer at konseptene bearbeides på bakgrunn barnegruppenes behov, og at de tilpasses ulike temaer.

I en dansk studie har Christian Aabro (2020) gjennomført 15 fokusgruppeintervjuer som til sammen har bestått av 72 pedagoger i 15 ulike danske daginstitusjoner. Studien er gjennomført med tanke på den økte bruken av konsepter i danske daginstitusjoner. Aabro

(2020) definerer begrepet konsepter som «[...] manualbaserte programmer, evidensbaserte metoder, kortlægningsverktøyer og faglige redskaper» (s. 104).

Studien har tatt sikte på å synliggjøre pedagogenes egne erfaringer rundt bruken av konseptene. Studien finner at konseptene ikke bare blir sett på noe som truer profesjonens autonomi, men at de også kan gi mening for pedagogene gitt at de får mulighet og tid til å sette seg inn i, og reflektere rundt hvordan og hvorfor de skal brukes. For at konseptene skal gi mening for pedagogene så må de og ha mulighet for egen faglig innflytelse. Studien viser at disse konseptene ikke bare ses på som en utfordrende styringsmekanisme påført utenfra der pedagogene er passive mottakere, men noe som møtes med handling fra pedagogenes side.

I 2007 ble det utarbeidet en rapport (Ljunggren et al., 2017) på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet der de ønsket en kunnskapsstatus angående rammeplanen fra 2006, kunnskapsstatusen skulle danne grunnlaget for implementeringen av den nåværende rammeplanen fra 2017. Rapporten er utarbeidet med bakgrunn i tre delstudier, deriblant casestudier i seks ulike barnehager. Når rammeplanen skal settes ut i live i barnehagene vises det til at diverse typer av støttemateriell er en viktig faktor. Støttemateriell blir i denne studien forstått som «[...] rammeplanen, temahefter, Utdanningsdirektoratets hjemmesider, prefabrikkerte pedagogiske program og verktøy, men også mer uautorisert støttemateriell som formidles via grupper på sosiale medier» (s. 108). En av barnehagene i utvalget er en stor privat barnehagekjede som har utviklet eget støttemateriell til bruk i sine barnehager, dette støttematerialet blir omtalt som en egen type støttemateriell, som blant annet består av «fagkort» (s. 110) med forslag til diverse aktiviteter som en kan bruke i arbeidet med rammeplanens fagområder. Det vises i rapporten til at fagkunnskap og kompetanse er avgjørende når rammeplanen skal oversettes til praksis. Studien finner manglende oversettelseskompetanse av rammeplanen i barnehagene, dette gjelder spesielt de ufaglærte assistentene. Rapporten viser også til at økt pedagogtetthet bidrar til et sterkere faglig grunnlag for å kunne fortolke rammeplanen til den lokale konteksten.

Mange av de ansatte verdsetter det støttematerialet barnehagekjeden selv har utviklet, mens andre igjen finner det litt for ensidig og standardisert. Rapporten viser til at det spesielt er assistentene som verdsetter dette støttematerialet, det gjør det lettere for dem både når det gjelder det å få innspill til aktiviteter, og til å koble aktivitetene til rammeplanen. Studien finner at de pedagogiske lederne oftere benytter seg av den opprinnelige rammeplanen og Utdanningsdirektoratets eget støttemateriell.

Rapporten viser også til at barnehagekjeden gjennom utviklingen av dette støttemateriellet blir en fortolkende aktør av rammeplanen. Den stiller spørsmålsteget ved både hvilken kunnskap den fortolkes ut ifra, og hvordan denne fortolkning påvirker kunnskapen som blir toneangivende i barnehagene.

Fehn Dahle (2020) har i sin doktorgradsavhandling forsket på store private barnehagekjeder i Norge. Doktorgradsavhandlingen består av fire artikler der artikkel tre har tittelen «Barnehagens organisering i Læringsverkstedet og enkeltstående private barnehager sett i lys av teori om McDonaldifisering». Denne artikkelen bygger på en studie med fem fokusgruppeintervjuer bestående av til sammen 16 barnehagelærere, der 10 av informantene var fra barnehagekjeden Læringsverkstedet.

Fehn Dahle (2020) ser i denne forskningen barnehagekjeden Læringsverkstedet opp mot noen kjennetegn ved enkeltstående private barnehager. I løpet av de fire første fokusgruppeintervjuene forteller informantene fra barnehagekjeden Læringsverkstedet om barnehagekjedens pedagogiske konsepter, og eiers involvering i dette. Begrepet pedagogiske konsepter viser til barnehagekjedens fem fagtemaer som er utarbeidet med bakgrunn i rammeplanens syv fagområder. Fehn Dahle (2020) gjennomfører et femte fokusgruppeintervju bestående av tre informanter fra Læringsverkstedet der hun går dypere inn i dette temaet. Funnene viser at barnehagelærerne i Læringsverkstedet ikke i noen særlig grad selv har anledning til å faglig vurdere hvordan konseptene med tilhørende programmer skal tas i bruk, de skal gjennomføre noe som i forkant er tenkt ut av noen andre. Funnene tyder også på at informantene ikke har vært med i utviklingsprosessen av konseptene, en del av informantene uttrykte også at bakgrunnen for konseptene dreier seg om å sikre kvaliteten på barnehagetilbudet.

3 DESIGN OG METODE

3.1 VITENSKAPELIG STÅSTED

I denne studien blir et filosofisk hermeneutisk vitenskapssyn lagt til grunn. Den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer (1900-2002) blir sett på som den ledende representanten for utviklingen av hermeneutikken i en filosofisk retning (Gilje, 2019, s. 150). Essensielt i den filosofiske hermeneutikken er begrepet forforståelse. Når en skal tolke en tekst eller forstå det feltet eller de menneskene man møter har en alltid med seg en antakelse, en forestilling i forkant (Gilje, 2019, s. 175).

3.2 FORFORSTÅELSE

Den forforståelsen jeg bringer med meg inn i denne masteroppgaven er sammensatt av flere elementer som kan være med på å påvirke gjennomføringen av studien. Gjennom over 20 års yrkeserfaring som barnehagelærer og ulike verv i Utdanningsforbundet, har jeg opparbeidet meg kunnskap både i forhold til barnehagesektoren og det profesjonsfaglige feltet. Når det gjelder dette forskningsprosjektet så er det også relevant å ta med at en del av forforståelsen min består av yrkeserfaring fra den private barnehagekjeden Læringsverkstedet. For å bruke et sentralt begrep fra den filosofiske hermeneutikken kan denne forforståelsen ses på som min horisont, det jeg tolker ut ifra, og grunnlaget for en ny forståelse i møte med det jeg ønsker å forstå (Gustavsson, 2017, s. 499).

3.3 REFLEKSJONER RUNDT EGEN FORFORSTÅELSE

Med min forforståelse og kjennskap til det feltet jeg skal forske på, så har jeg et bedre utgangspunkt for å forstå informantenes egne erfaringer og opplevelser (Thagaard, 2013, s. 203). En annen styrke med god forhåndskunnskap om temaet er evnen til både å lage og stille gode spørsmål (Tanggaard & Brinkmann, 2015a, s. 38). Samtidig kan god kjennskap til feltet også medføre at jeg som forsker går glipp av det som avviker fra min egen forforståelse (Thagaard, 2013, s. 203).

Gjennom en refleksiv holdning til sin egen forforståelse synliggjør forskeren for seg selv hvilke begrensninger og muligheter denne forforståelsen gir (Nilssen, 2012, s. 140). En del av min forforståelse består som sagt av yrkeserfaring fra den private barnehagekjeden Læringsverkstedet. Jeg har vært i en prosess i forhold til hvilke implikasjoner dette kan medføre for studien. Noen av spørsmålene jeg har stilt meg selv er: Blir dette feil? Er dette

noe jeg kan håndtere? Klarer jeg å være bevisst mine egne holdninger og meninger i tolkningen av empirien?

Både i forkant og underveis i forskningsprosessen har jeg synliggjort og vært meg bevisst, hvilke meninger og oppfatninger jeg selv sitter med i forhold til studiens tema og de spørsmålene jeg vil stille informantene. Gjennom å gjøre dette så blir det lettere å minne meg selv på min forforståelse, og å hente meg selv inn igjen hvis jeg merker at min forforståelse av temaet påvirker studien for mye. Jeg må være klar over mitt eget for å kunne ha et klart blikk på informantenes egne opplevelser og erfaringer.

Den forforståelsen jeg har med meg inn i dette forskningsprosjektet kan også ha innvirkning på forskningsprosjektets pålitelighet. Oppgavens pålitelighet og hva som er blitt gjort for å sikre troverdigheten av oppgaven blir nærmere redegjort for under delkapittel 5.1.

3.4 KVALITATIV METODE

Det blir brukt en kvalitativ metode i denne studien. Ved bruk av kvalitative metoder er man opptatt av å få innsikt i og forstå personenes egne opplevelser, det er deres livsverden og deres egne erfaringer som er gjenstand for forskningen. Ved bruk av kvalitativ forskning er man som regel opptatt av «hvordan» spørsmål (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 13-14). Som hovedproblemstillingen min viser så er jeg i dette forskningsprosjektet interessert i å få svar på et «hvordan» spørsmål: Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdig produsert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder? Dette kan jeg ikke få svar på gjennom måling og tallfesting, noe som kjennetegner kvantitative metoder, jeg må ut i feltet og spørre barnehagelærerne. Ved å bruke en kvalitativ metode så får jeg en mer detaljrik innsikt i det temaet forskningsprosjektet omhandler (Brottveit, 2018, s. 67). Med bakgrunn i dette så har jeg kommet frem til at en kvalitativ metode best egnet til å besvare min problemstilling.

Tilnærmingen til empirien vil være induktiv. I en induktiv tilnærming er det empirien som styrer teorien, hensikten er å innhente empiri som på et senere tidspunkt er gjenstand for tolkning (Busch, 2013, s. 51). Selv om forskningen er induktiv så har man, som mitt vitenskapelige ståsted viser, alltid med seg en forforståelse i møte med empirien. Forskerens forforståelse vil i kvalitativ forskning alltid være med på påvirke forskningen på en eller annen måte (Nilssen, 2012, s. 137).

3.5 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU

Til innhenting av empiri er det brukt kvalitativt forskningsintervju. Det kvalitative forskningsintervjuet er et verktøy som blir brukt for å få kunnskap om den enkeltes opplevelser og erfaringer rundt et gitt tema. Det er en samtale der en søker mening og forståelse i interaksjon med personen som blir intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 20). Som nevnt så består min problemstilling av et «hvordan» spørsmål. Dette er også en god indikasjon på at kvalitativt forskningsintervju er en velegnet metode å bruke for å hente inn empiri (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 135).

Hvor stramt et kvalitativt forskningsintervju er lagt opp kan variere, det kan være preget av mange fastsatte spørsmål som styrer intervjuet i stor grad, til et mer åpent med få forhåndsdefinerte spørsmål (Tanggaard & Brinkmann, 2015a, s. 34). Det er i dette forskningsprosjektet foretatt semistrukturert forskningsintervju der intervjuguiden er forholdsvis åpen med noen fastlagte spørsmål ut ifra det temaet som studien omhandler (Tanggaard & Brinkmann, 2015a, s. 38).

Ved å benytte et semistrukturert forskningsintervju står en friere i forhold til å kunne veksle mellom de fastlagte temaene og spørsmålene i intervjuguiden. Gjennom det semistrukturerte forskningsintervjuet gis det større rom for informanten til å lede samtalens innhold samtidig som en sikrer empiri til de på forhåndsbestemte temaene (Thagaard, 2013, s. 89).

3.6 UTVALG OG UTVALGSPROSESSEN

Kvalitative studier består ofte av et begrenset utvalg, dette har sammenheng med at en i disse studiene har et ønske om å gå i dybden, målet er å få så mye informasjon som mulig rundt et gitt tema eller fenomen (Brottveit, 2018, s. 66). Utvalgets størrelse må også ses i sammenheng med hvilken tidsramme og ressurser en har til rådighet. Dette er en masteroppgave med begrensninger både i forhold til tid og ressurser. I følge Tanggaard og Brinkmann (2015a) består utvalget i studier utført av studenter som regel av 3-5 informanter (s. 32). I min studie består utvalget av 4 informanter, dette mener jeg er et realistisk antall med tanke på masteroppgavens omfang.

Det ble foretatt et strategisk utvalg, det innebærer at valget av informanter til studien blir tatt på grunnlag av hvem som har de rette kjennetegnene, og de beste forutsetningene for å kunne gi svar på problemstillingen (Thagaard, 2013, s. 60). Ut ifra tema, problemstilling og forskningsspørsmål ble det utarbeidet kriterier som skulle kjennetegne informantene. Informantene måtte være barnehagelærere, ha ansvar for det pedagogiske arbeidet med

fagområdene, og selv ha brukt det ferdigproduserte materialet i sitt arbeid med rammeplanens fagområder. Informantene måtte og arbeide i en privat barnehagekjede der kjeden selv har utviklet ferdigprodusert materiell spesielt rettet inn mot rammeplanens fagområder. Det ble også satt et kriterium om at barnehagelærerne måtte ha minst 2 års yrkeserfaring.

I og med at dette er en studie med relativt få informanter så ønsket jeg at informantene skulle ha det samme utgangspunktet med tanke på erfaringer og opplevelser i forhold til forskningsprosjektets tema. Med bakgrunn i min kjennskap til barnehagekjeden Læringsverkstedet og det at de selv utvikler ferdigprodusert materiell spesielt rettet inn mot rammeplanens fagområder, så ble alle informantene rekruttert fra denne barnehagekjeden. Dette kommer ikke frem i informasjonsskrivet da det på tidspunktet det ble skrevet ikke var endelig bestemt hvilken barnehagekjede det skulle rekrutteres fra. Det ble gjort noen etiske refleksjoner fra min side i forhold til at dette ikke var en del av den informasjonen informantene fikk gjennom informasjonsskrivet de fikk tilsendt når de ble forespurt om deltakelse i forskningsprosjektet, dette redegjør jeg mer for i kapittel 4 under delkapittel 4.2 som omhandler gjennomføringen av intervjuene.

Det å få informanter til dette forskningsprosjektet har vært en lang, og til tider krevende prosess. I løpet av prosessen har jeg gjort meg noen refleksjoner rundt hvorfor det har vært så liten respons. En av refleksjonene jeg har gjort meg er om det kan ha noe med temaet å gjøre. Samfunnsdebatten rundt faglig skjønn og ferdigprodusert materiell har til tider vært ganske skarp (Ropeid, 2021; Viste, 2021), og muligens kan dette ha bidratt til at barnehagelærerne har reservert seg mot å bidra i forskningsprosjektet. Det må poengteres at dette er mine refleksjoner, jeg har ikke noen faste holdepunkter for å kunne si noe om dette faktisk er tilfelle, men det et par av informantene trekker frem i intervjuene kan muligens tyde på at temaet kan ha vært en medvirkende årsak til den lave responsen. En informant viser til, det jeg antar er doktorgradsavhandlingen til Fehn Dahle (2020), og sier at det er flere av barnehagelærerne i Læringsverkstedet som ikke kjenner seg igjen i at de ikke har pedagogisk frihet. En av de andre informantene sier at det er mange tanker rundt temaet, og at det kan være noen er redde for å prate ned ferdigprodusert materiell. Det jeg kan si noe sikkert om ut ifra de tilbakemeldingene jeg har fått, er at fravær og stor arbeidsbelastning har gjort det vanskelig for barnehagelærerne å delta, dette er forståelig og en ikke ukjent del av barnehagehverdagen. Jeg vil videre beskrive hvordan prosessen har foregått.

I forkant av prosessen med å ringe rundt til barnehagene tok jeg et bevisst valg om at jeg hverken skulle ha kjennskap til, eller noen form for relasjon til personalet i de barnehagene

som ble kontaktet. Jeg kontaktet barnehager i tre omganger, til sammen i underkant av 30 Læringsverkstedet barnehager i Sør-Norge. Jeg kontaktet styrerne i barnehagene på telefon, presenterte meg selv og fortalte at jeg er student ved UiA og studerer Master i barnehagekunnskap. Videre informerte jeg om at jeg var i gang med å skrive masteroppgaven, og nå var i prosessen med å skaffe informanter til forskningsprosjektet. Jeg spurte om styrer hadde mulighet til å formidle informasjonsskrivet om forskningsprosjektet videre til sine barnehagelærere i barnehagen, og at barnehagelærerne kunne ta kontakt med meg hvis de ønsket å delta, enten på e-post eller telefon. Samtalene med styrerne var hyggelige, og alle var positive til å videresende informasjonsskrivet om forskningsprosjektet videre til sine barnehagelærere. I etterkant av dette ble jeg kontaktet av en barnehagelærer som ønsket å delta.

Når det hadde gått en uke kontaktet jeg barnehagene igjen på e-post eller telefon der jeg spurte om informasjonsskrivet var videresendt, dette ble gjort med bakgrunn i at jeg ikke hadde blitt kontaktet av noen flere barnehagelærere. De fleste svarte meg tilbake og sa at informasjonsskrivet var videresendt, men det var et par tilfeller der informasjonsskrivet ved en feiltakelse ikke hadde blitt videreformidlet. Jeg ble ikke kontaktet av noen etter denne andre runden.

I samråd med veileder bestemte jeg meg for å benytte eget kontaktnett i håp om å få flere informanter. Jeg spurte to barnehagelærere fra eget nettverk om de kunne formidle informasjon om prosjektet videre til barnehagelærere med de rette utvalgskriteriene i sitt eget nettverk. De formidlet informasjonen videre i to/tre omganger. Jeg ble kontaktet av en barnehagelærer som ønsket å delta gjennom dette tiltaket.

Etter intervjuet med første informant, spurte informanten om jeg skulle intervju mange, jeg fortalte at det foreløpig bare var henne, og at jeg hadde problemer med å få tak i informanter til prosjektet. Informanten tilbød seg å spørre barnehagelærere som hun selv hadde kjennskap til om de kunne tenke seg å delta i studien, dette takket jeg ja til. Gjennom dette var det en barnehagelærer som ønsket å delta.

Denne måten å rekruttere informanter på betegnes som snøballmetoden, i det ligger det at forskerens førstekontakter rekrutterer informanter til forskningsprosjektet, disse foreslår igjen nye informanter og dette pågår helt til forskeren har fått det antallet informanter som er ønskelig (Andrews & Vassenden, 2007, s. 152). Som beskrivelsen av min prosess viser, så hadde jeg behov for flere førstekontakter for å rekruttere informanter, dette omtaler Andrews og Vassenden (2007) som en horisontal rekrutering (s. 161).

Bruk av snøballmetoden til rekruttering av informanter kan ha noen etiske implikasjoner når det gjelder prinsippet om informert samtykke (Andrews & Vassenden, 2007, s. 154). For å forebygge denne etiske svakheten ved bruk av snøballmetoden ble det informert om at barnehagelærerne kunne kontakte meg hvis de ønsket å delta. Dette hindret at jeg fikk navn og kontaktinformasjon til informanter før de selv hadde samtykket til deltagelse.

Etter noen uker kontaktet jeg på nytt en styrer som jeg tidligere hadde hatt kontakt med og ikke hørt noe mer fra. Der var også informasjonsskrivet ved en feiltakelse ikke blitt videresendt. I denne barnehagen var det en barnehagelærer som ønsket å delta. Alt i alt tok denne prosessen åtte uker, og resulterte i fire informanter til mitt forskningsprosjekt. Ingen av informantene arbeidet i samme barnehage.

Tabell 3-1: Oversikt informanter

Fiktivt navn	Yrkeserfaring som barnehagelærer
Trine	7
Emma	23
Sondre	10
Håvard	2

4 INNHENTING AV EMPIRI

4.1 INTERVJUGUIDEN

Intervjuguiden (vedlegg 1) ble utarbeidet med utgangspunkt i prosjektets overordna tema, problemstilling og forskningsspørsmål. Den består av tre hovedtemaer i tillegg til innledende informasjon, informantens bakgrunn og en avslutning. Under hvert hovedtema har jeg utarbeidet spørsmål og oppfølgingsspørsmål.

I forkant av intervjuene med informantene i prosjektet foretok jeg et pilotintervju. Ved å gjennomføre et pilotintervju får en prøvd ut både intervjuguiden og seg selv i en reell intervjusituasjon (Dalen, 2011, s. 30). Personen som deltok i pilotintervjuet hadde de samme kjennetegnene som studiens utvalg, dette sikret en mer realistisk utprøving av intervjuguidens tema og spørsmål. I etterkant av et pilotintervju vil det som Dalen (2011) skriver antageligvis være et behov for å justere intervjuguiden, dette kan både være intervjuguidens temaer og spørsmål (s. 31). Etter min gjennomføring ble det nødvendig å legge til et spørsmål under et av intervjuguidens temaer, dette måtte gjøres for å få et mer utfyllende svar på temaets innhold. For meg som uerfaren forsker så var jeg litt usikker på hvordan jeg skulle respondere på det som ble sagt i intervjusituasjonen. Dette var det greit å få prøvd seg på, og samtidig få reflektert litt rundt sammen med personen som ble intervjuet. Ellers så fikk jeg tilbakemeldinger på at intervjusituasjonen opplevdes positiv, og at spørsmålene som ble stilt var gode.

Jeg satt meg godt inn i intervjuguiden i forkant av intervjuene med informantene, dette bidro til at jeg kunne være mer til stede i den samtalen som fant sted mellom meg selv og informantene. Jeg kunne være lyttende uten å måtte konsentrere meg for mye om å huske hvilke spørsmål som skulle stilles, det medførte også en mer fleksibilitet i forhold til de oppsatte spørsmålene i intervjuguiden (Tanggaard & Brinkmann, 2015a, s. 41).

4.2 GJENNOMFØRINGEN AV INTERVJUENE

Alle de fire intervjuene ble foretatt i løpet av februar 2023. De hadde en varighet på alt fra 20 til 50 minutter. Barnehagehverdagen er ofte hektisk, og for at tidsbruken i forhold til intervjuene ikke skulle bli for belastende for informantene, så tilbød jeg meg selv å komme til barnehagene for å foreta intervjuene, følgelig ble de alle gjennomført på informantenes arbeidsplass. Informantene hadde ordnet det slik at vi fikk sitte uforstyrret under intervjuene,

enten på pauserom eller møterom. Informantene fikk også anledning til selv å komme med forslag til tidspunkter for intervjuene, det var viktig for meg at det var jeg som skulle tilpasse meg informantene, og ikke omvendt. Det ble gjort opptak av intervjuene ved hjelp av mobilappen Nettskjema-diktafon (USIT, 2017).

Etter hvert intervju noterte jeg ned tanker og førsteinntrykk fra intervjuene. Det kunne være stemningen, hvordan samtalen gikk, spesielle ting som ble sagt eller gjort, eller ikke sagt og ikke gjort. Disse notatene vil være viktige i den senere analysen av empirien, de setter de transkriberte intervjuene inn i den sammenhengen de ble utført i (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 161).

Da jeg kom ut i barnehagene for å foreta intervjuene oppstod det naturlig en uformell samtale med informantene som skapte en avslappet stemning, denne uformelle samtalen ga et godt utgangspunkt for den mer formelle delen av intervjuet.

Innledningsvis ble informantene informert om formålet med intervjuet og hvordan det er tenkt gjennomført. Det ble også informert om informantenes rettigheter og at hverken de eller barnehagen vil bli gjenkjent i den endelige oppgaven. Informantene ble i tillegg informert om at de er underlagt taushetsplikt. Informasjonsskrivet angående forskningsprosjektet var vedlagt forespørselen om deltagelse, men informantene ble også forespurt om de ønsket å lese igjennom dette på nytt før de skrev under på samtykkeerklæringen. Det ble også spurt om det var noe som var uklart, og om informantene hadde noen spørsmål i forhold til den informasjonen som var gitt.

I og med at egen telefon ble brukt i opptaket så forklarte jeg hvordan mobilappen Nettskjema-diktafon fungerer, og poengterte at intervjuet blir kryptert på mobiltelefonen. Selve opptaket ble startet etter at den innledende informasjonen var gitt.

I et kvalitativt forskningsintervju kan det være lurt å starte med noen enkle spørsmål. Dette er spørsmål som informantene lett kan svare på og som gir de en følelse av mestring og trygghet i intervjusituasjonen (Tjora, 2012, s. 112). I mitt tilfelle så ble informantene spurt om hvor lenge de hadde arbeidet som barnehagelærer og hvor lenge de hadde arbeidet i den nåværende barnehagen.

I neste fase kommer man inn på intervjuets hovedtemaer der en ønsker å få en dypere forståelse av informantenes egne opplevelser og erfaringer. I denne fasen av intervjuet kreves det en større grad av refleksjon hos informantene og det er viktig at den som gjennomfører intervjuet gir informantene tid til å tenke igjennom de spørsmålene som blir stilt. En må

håndtere den stillheten som kan oppstå, og ta seg tid til å la informantene svare ut spørsmålene (Dalen, 2011, s. 33). Et par av spørsmålene som ble stilt i intervjuene tok utgangspunkt i sitater fra rammeplanen, her stilte jeg først spørsmålet og leste opp sitatet, deretter ga jeg informantene en lapp der sitatet var nedskrevet. Gjennom å gjøre det på denne måten så ga jeg informantene tid til selv å lese sitatet, dette bidro til at de fikk tid og mulighet til å reflektere rundt spørsmålet som ble stilt. Innledningsvis hadde jeg også informert om at intervjuguiden var forholdsvis åpen og at det var fullt mulig å gå tilbake til spørsmål som var stilt tidligere, dette bidro til mindre stress hos informantene når det gjaldt tid til å svare på spørsmålene.

Under det første intervjuet så merket jeg at jeg var litt usikker når det kom til å stille oppfølgingsspørsmål, dette hadde nok bakgrunn i at jeg var litt nervøs i forhold til om disse spørsmålene kunne bli for ledende. Allerede i det andre intervjuet ble jeg tryggere på dette, og erfarte at de oppfølgingsspørsmålene jeg stilte førte til mer utdypende svar fra informantene. Det skal tas med at jeg ikke opplevde noen vanskeligheter i forhold til at samtalene stoppet opp, eller at jeg måtte «lirke og lure» for å få informantene til å svare på det jeg spurte om. Det var gode samtaler med alle informantene.

Intervjuet ble avsluttet med det Kvale og Brinkmann (2015) omtaler som en «*debriefing*» (s. 161). Her ble informantene spurt om det var noe mer de ønsket å si i forhold til det vi hadde snakket om, eller om det var noe annet de ønsket å tilføye. Informantene ble også spurt om de hadde noen spørsmål angående intervjuet eller prosessen rundt.

Når opptaket ble avsluttet så fortsatte en mer uformell samtale med informantene. Noe av det det ble snakket om kunne være interessant å ha med som empiri i tillegg til det som var kommet frem i intervjuet. Hvis det som blir sagt i etterkant av intervjuet skal brukes inn i prosjektet så er det ut ifra et etisk perspektiv viktig at informantene blir spurt om det er greit for dem at det kan bli brukt som en del av empirien (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 161). Jeg spurte mine informanter om dette, og ba de skrive ned det som ble sagt med egne ord. Noe som er viktig når det gjelder rett gjengivelse og tolkning av det som blir sagt.

Som redegjort for under egen forforståelse så har jeg selv yrkeserfaring fra barnehagekjeden Læringsverkstedet. I forkant av intervjuene reflektert jeg mye rundt om dette var noe jeg burde informere informantene om, for meg så opplevdes dette som et etisk dilemma.

Dilemmaet dreier seg om hensynet til informantene på den ene siden og ambisjonen om å erverve kunnskap på den andre (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 96). Tatt i betraktning at tillit er et av de avgjørende elementene når det kommer til forskerens ansvar for den eller de som

deltar i et hvert forskningsprosjekt (Gullveig Alver, 2015), så løper jeg en risiko med hensyn til informantenes tillit til meg som forsker ved ikke å fortelle om min tilknytning til Læringsverkstedet. Hvis jeg derimot velger å fortelle om denne tilknytningen, så kunne en konsekvens vært at informantene ikke hadde vært like åpne i forhold til sine egne opplevelser og erfaringer rundt de temaene som ble tatt opp under intervjuet. Det kunne også medført at informantene hadde blitt for preget av tanken om hva jeg synes, mine verdier og holdninger i forhold til de spørsmålene som ble stilt i intervjuet (Thagaard, 2013, s. 105). At dette kunne vært en konsekvens bekreftes av en av informantene som ble spurt om sine tanker rundt den avgjørelsen jeg hadde tatt. Der svarer informanten at det var lurt av meg å ikke fortelle om min tilknytning til Læringsverkstedet, da dette kunne medført at informantene under intervjuet ville tenkt på hva jeg mener om det som det ble snakket om, og at de muligens hadde blitt mer reservert og redde for å si hva de egentlig mener. På bakgrunn av en helhetlig vurdering, så falt valget ned på å ikke informere om min egen tilknytning til Læringsverkstedet.

Informantene ble i etterkant av intervjuene også spurt om hvordan de opplevde intervjusituasjonen, de ga meg tilbakemeldinger på at de hadde opplevd den som behagelig og at det var et interessant tema.

4.3 ANALYSE

Studiens empiri vil bli analysert gjennom tematisk analyse basert på Virginia Braun og Victoria Clarke (2006) sin seks trinns fremgangsmåte. De definerer tematisk analyse som «[...] a method for identifying, analysing and reporting patterns (themes) within data» (Braun & Clarke, 2006, s. 79).

De seks trinnene (Braun & Clarke, 2006, s. 87).

1. Bli kjent med innhentet data, transkribering
2. Utarbeidelse av de første kodene
3. Lete etter de første temaene
4. Sjekke om de første temaene er aktuelle for de første kodene
5. Bestemme og navngi tema
6. Utarbeidelse av den endelige rapporten

Jeg vil ta for meg trinnene i den rekkefølgen de er satt opp av Braun og Clarke (2006). Under hvert trinn vil jeg beskrive hvordan jeg har gått frem. Det er viktig å poengtere at selv om

stegene er satt opp i en bestemt rekkefølge, så er det ikke en rettlinjert fremgangsmåte der en slavisk følger trinn for trinn. Tilnærmingen må være fleksibel, og det vil være en bevegelse frem og tilbake mellom de ulike trinnene i analysen (Braun & Clarke, 2006, s. 86).

Denne frem og tilbake bevegelsen er i hermeneutikken synonymt med den hermeneutiske sirkelen hvor en er i en uendelig bevegelse mellom tekstens helhet og deler, for å forstå en tekst i sin helhet må man også forstå delene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 237). I denne hermeneutiske prosessen gir en aldri helt slipp på sin egen forforståelse, på samme tid er en heller aldri helt begrenset av den. Det er et mål om å komme til en forståelse sammen med teksten om et gitt tema, det Gadamer omtaler som horisontsammensmelting (Gill, 2015, s. 17).

4.3.1 Transkribering

Jeg har selv foretatt en manuell transkribering av intervjuene, dette ble gjort samme dag, og de påfølgende dagene etter at intervjuene ble gjennomført. Transkripsjon av forskningsintervjuer tar tid, men gjennom selv å gjøre dette så blir jeg godt kjent med empirien, det gir også et godt utgangspunkt for den videre analysen (Braun & Clarke, 2006, s. 88).

Alle intervjuene ble hørt igjennom en gang før jeg startet transkriberingen. Under transkriberingen ble informantene også gitt fiktive navn. I intervjusituasjonen er både kroppslige gester og stemmens ulike toneleier en del av den samtalen som finner sted, mye av dette blir borte i transkripsjonsprosessen (Tanggaard & Brinkmann, 2015a, s. 43). Under transkriberingen ble alle ord og lyder tatt med, dette for å sikre at mening og sammenheng ikke ble mistet, i dette inngår også punktsetting, som punktum og komma. Ved feil plassering av punktum og komma så risikerer en at det informantene sier får en helt annen betydning enn det som var intensjonen med uttalelsen (Braun & Clarke, 2006, s. 88). Jeg hørte på små snutter av gangen, spolte frem og tilbake for å sikre at alle ord og lyder ble transkribert riktig. Opptaket av de enkelte intervjuene ble også hørt igjennom dagen etter for å sikre at transkriberingen var gjort riktig.

Sitatene som er brukt i teksten har blitt redigert noe. Jeg har valgt å utelate ord som «øh», «æh», «mm» og gjentakelser der det ikke har betydning for forståelsen av det informantene forteller. Sitatene er også skrevet i bokmålsform da dette hindrer gjenkjennelse av de informantene som brukte dialektord i intervjuene. Der det har vært hensiktsmessig så har jeg skrevet sitatene i mer fullstendige setninger, tilføyelser av mine egne ord er satt i sterke

klammer. Ett par steder i sitatene har jeg også vist i parentes hvis informantene ler, dette for å sikre at meningen med det som blir sagt blir forstått riktig.

Disse redigeringene av teksten er gjort med henblikk på å gi en best mulig fremstilling av informantene, setninger som ikke er fullført og som innehar for mange småord og gjentakelser kan signalisere til leserne av teksten at informantene er ubegavete (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 213). I redigeringen av teksten har jeg også forsikret meg om at meningen i det informantene forteller ikke har blitt borte.

Når transkripsjonene av alle intervjuene var gjennomført ble hvert enkelt intervju skrevet ut. Jeg systematiserte også intervjuene samlet i et eget Word dokument der svarene til de enkelte informantene ble samlet under de samme spørsmålene som ble stilt under intervjuene, dette ble også skrevet ut. Hvert enkelt intervju ble lest igjennom hver for seg, deretter leste jeg gjennom utskriften der intervjuene var samlet i et eget dokument, altså en frem og tilbake bevegelse mellom delene og helheten. Dette ble gjort flere ganger. Underveis i denne prosessen noterte jeg ned førsteinntrykkene og de umiddelbare tankene jeg fikk når jeg leste gjennom intervjuene. Sammen med transkriberingen legger dette grunnlaget for neste steg i den analytiske prosessen.

4.3.2 Utarbeidelse av de første kodene

Som nevnt tidligere i metodekapittelet så er tilnærmingen til empirien induktiv. Det innebærer at kodingen av intervjuene blir gjort uten noen forhåndsbestemte kategorier som kodene skal passe inn i, det er en data dreven prosess (Braun & Clarke, 2006, s. 83). Det vil si at det er informantenes egne opplevelser og forståelser av prosjektets tema som danner grunnlaget for kodingen og utarbeidelsen av tema.

Koding av empirien kan bli gjort på flere måter, det som er viktig i denne prosessen er at hvert enkelt intervju blir kodet like nøye (Braun & Clarke, 2006, s. 89). De utskrevne intervjuene ble kodet manuelt ved hjelp av markeringstusjer med ulike farger.

Etter koding av det enkelte intervju ble det foretatt koding av det utskrevne dokumentet der intervjuene var samlet. Gjennom å gjøre det på denne måten ble det enklere å få øye på temaer som kunne være aktuelle på tvers av intervjuene. Det er lite sannsynlig at empirien kun består likheter, så bruddene og ulikhetene som kommer frem gjennom kodingen er vel så viktige å få med som likhetene, til sammen utgjør de den helhetlige fortellingen formidlet av informantene (Braun & Clarke, 2006, s. 89).

Som nevnt så er det en frem og tilbake bevegelse mellom de seks trinnene i analyseprosessen. Det medfører også glidende overganger, og for meg så har det av den grunn vært litt vanskelig å skille ut, og å sette ord på hva som eksakt har blitt gjort under trinn tre, fire og fem. Det hadde muligens vært lettere å sammenfatte de tre neste trinnene til ett, men jeg har allikevel valgt å dele presentasjonen opp i tre trinn for å tydeliggjøre hva som er blitt gjort.

4.3.3 Lete etter de første temaene

Dette steget i analysen handler om å organisere kodene inn i foreløpige temaer. En flytter her fokuset bort fra detaljene i empirien for å kunne tegne seg et større bilde av hva de ulike kodene samlet forteller (Braun & Clarke, 2006, s. 89). Med utgangspunkt i forrige trinn ble kodene sammen med aktuelle tekstutdrag samlet i et nytt Word dokument. Sammen med Word dokumentet brukte jeg aktivt blyant og papir og skrev ned tanker og ideer. Jeg prøvde og ut ulike navn på temaer som kunne fange essensen i hva de ulike kodene og tekstutdragene handlet om.

4.3.4 Sjekke om de første temaene er aktuelle for de første kodene

Dette fjerde steget går ut på å gjennomgå og korrigerer de foreløpige temaene utviklet i steg tre. Eventuelle justeringer av temaene gjelder både i forhold til tekstutdragene tilførende hvert tema, og temaene som helhet. (Braun & Clarke, 2006, s. 91). I denne prosessen endret jeg navnet på et av temaene, det eksisterende temanavnet fanget ikke godt nok essensen i tekstutdragene og ble gitt et mer empirinært navn.

Jeg leste igjennom Word dokumentet der de fire intervjuene var samlet på nytt for å se om det var noe som var oversett, eller om det var andre sitater som bedre vil kunne representere temaenes innhold. I den forbindelse opprettet jeg et eget Word dokument der jeg samlet de sitatene jeg tok bort eller var usikker på hvor skulle plasseres. Ved å gjøre dette så sikret jeg at det var mulig å bytte sitatene frem og tilbake gjennom hele prosessen.

Som sagt så innebærer denne fasen også å se alle temaene i en sammenheng og vurdere om de samlet sett speiler empirien som helhet. For å vurdere dette så ble Word dokumentet der alle de fire intervjuene var samlet igjen lest på nytt.

4.3.5 Bestemme og navngi tema

Steg fem omhandler en videre finjustering og endelig navngivelse av temaene som skal legges frem i resultatdelen av oppgaven. En del av dette innebærer at en igjen ser på tekstutdragene og sortere de så de danner et enhetlig mønster og naturlig inngår i den overordna fortellingen temaet omhandler (Braun & Clarke, 2006, s. 92).

Framskrivningen av resultatene er en vedvarende tankeprosess der en underveis ser nye mønstre og sammenhenger. Sitater fra informanten tilhørende det enkelte temaet ble flyttet frem og tilbake i teksten flere ganger med den hensikt at de skulle formidle temaets innhold på en best mulig måte.

For å organisere temaene ble de plassert inn under de tre forskningsspørsmålene. Dette ble gjort for å kunne se sammenhengen mellom dem, og sikre at de omhandler og svarer på det forskningsprosjektet har til hensikt å svare på.

Temanavnene ble en siste gang sett på for å sørge for at de er virkningsfulle både når det gjelder innhold og for å sikre leserens intuitive forståelse av hva temaet dreier seg om (Braun & Clarke, 2006, s. 93).

4.3.6 Utarbeidelse av den endelige rapporten

Dette steget i den analytiske prosessen utgjør resultatkapittelet i denne oppgaven (kapittel 6). I resultatkapittelet presenteres de ulike temaene, og samlet sett så utgjør temaene den overordna fortellingen rundt forskningsprosjektets tema, problemstilling og forskningsspørsmål. Under hvert tema er egne fortolkninger av det informantene forteller underbygget med sitater fra informantene, dette gjør det mulig for leseren å selv avgjøre om de tolkningen som er gjort av empirien er holdbare. Resultatene er fremkommet gjennom informantenes egne ord og min fortolkning som går utover den rent deskriptive fremstillingen av det informantene selv forteller (Braun & Clarke, 2006, s. 93).

5 FORSKNINGENS KVALITET

I dette kapitlet vil det bli redegjort for forskningens kvalitet ved bruk av begrepene pålitelighet, gyldighet og overførbarhet. Det vil også bli beskrevet hvilke etiske vurderinger som er gjort i forskningsprosjektet.

5.1 PÅLITELIGHET

I kvalitativ forskning er transparens et viktig kriterium for kvalitet. «Det skal være mulig at kigge forskeren over skulderen [...]» (Tanggaard & Brinkmann, 2015b, s. 523). Det vil si at måten forskningsprosjektet er utført på skal være så godt beskrevet at leseren av studien skal kunne ta egne vurderinger av om forskningsprosjektets resultater følger logisk ut ifra gjennomførelsen. Forskningsprosjektets transparens har også betydning for muligheten andre har til å kunne utføre den samme undersøkelsen med samme resultat (Tanggaard & Brinkmann, 2015b, s. 523). I et kvalitativt forskningsprosjekt der det benyttes kvalitativt forskningsintervju er dette ikke mulig, her er resultatene kommet frem gjennom en interaksjon mellom den enkelte forsker og informant på et gitt tidspunkt. Men med en utførlig beskrivelse av gjennomføringen og konteksten rundt intervjuene, redegjørelse for utvalgskriteriene, beskrivelse av hvordan funnene er analysert og forskerens utgangspunkt, så kunne det allikevel vært mulig å gjennomføre forskningsprosjektet på nytt av en annen forsker. Men at resultatet hadde blitt eksakt likt er som sagt ikke mulig (Dalen, 2011, s. 93).

Jeg har redegjort for den forforståelsen jeg møter feltet med, og vært den bevisst gjennom hele forskningsprosessen. Gjennom nøye beskrivelser av fremgangsmåten og begrunnelser for valg tatt underveis i forskningsprosessen, har jeg etter min mening gjort oppgaven transparent for leseren. Det skal være mulig for leseren selv å vurdere forskningsprosjektets pålitelighet.

Forskningens pålitelighet kan og styrkes gjennom å tydeliggjøre skillet mellom informantenes utsagn og forskerens tolkninger av det informantene forteller. (Thagaard, 2013, s. 190).

Gjennom lydopptak av intervjuene unngår en også at forskerens antakelser påvirker det som blir sagt av informantene, noe som ville vært vanskeligere hvis det bare ble gjort notater under intervjuene (Thagaard, 2013, s. 199). I denne studien ble det gjort lydopptak, og jeg har skilt informantenes utsagn fra mine tolkninger gjennom bruk av anførselstegn, kursiv og innrykk i teksten når jeg viser til informantenes egne ytringer.

5.2 GYLDIGHET

Når det gjelder studiens gyldighet så må det stilles spørsmål om den metodiske tilnærmingen er hensiktsmessig for å kunne svare på forskningsprosjektets problemstilling (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). I dette forskningsprosjektet er det brukt semistrukturert forskningsintervju som metode. Metoden er brukt for å få innsikt i informantenes egne erfaringer og opplevelser rundt prosjektets tema. Som redegjort for i kapittel 3, så er kvalitativt forskningsintervju hensiktsmessig å bruke når en ønsker å få innsikt i andre menneskers erfaringer og opplevelser rundt et gitt tema (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 135). Med bakgrunn i dette så mener jeg at semistrukturert forskningsintervju er den metoden som best er egnet til å besvare forskningsprosjektets problemstilling og forskningsspørsmål.

Som transparens er viktig i forhold til forskningsprosjektets pålitelighet, så er transparens også viktig når det gjelder forskningsprosjektets gyldighet. For at leseren skal kunne ta stilling til om de tolkningene som er gjort er gyldige i forhold til funnene, så må grunnlaget for tolkningene komme klart frem, dette gjøres gjennom en grundig beskrivelse av hvordan man har gått frem i analyseprosessen (Thagaard, 2013, s. 201). Jeg har gjennom beskrivelse av stegene i den tematiske analysen lagt et godt grunnlag for transparens i forhold til de tolkningene som er gjort, og hvordan de leder frem til resultatene i forskningsprosjektet.

Forskningens gyldighet dreier seg om de tolkningene som er gjort svarer til den virkeligheten en har forsket på (Thagaard, 2013, s. 201). Gjennom bruk av sitater fra informantenes egne fortellinger så kommer det klart frem hva som er informantenes virkelighet og hva som er mine tolkninger av denne, dette gir leseren mulighet til å kunne vurdere gyldigheten av de tolkningene jeg har gjort.

5.3 OVERFØRBARHET

I kvantitativ forskning snakker en om generalisering, her er spørsmålet om funnene som er gjort i et forskningsprosjekt kan være gyldige for hele populasjonen (Østerud, 1998, s. 129). I kvalitative studier kan det være mer hensiktsmessig å snakke om forskningsprosjektets overførbarhet. Begrepet overførbarhet kan knyttes til de tolkningene forskeren gjør av det empiriske materialet, det er forståelsen av empirien som har betydning for overførbarheten, og ikke den rent deskriptive fremstillingen. Spørsmålet er om tolkninger av empirien innhentet i en spesifikk studie kan være aktuell i andre tilfeller (Thagaard, 2013, s. 207). Aktualiteten av overførbarhet kan knyttes til gjenkjennelse, det er et spørsmål om andre med kjennskap til, og erfaring fra det temaet studien dreier seg om kan relatere seg til de tolkningene som er gjort

(Thagaard, 2013, s. 209). Det vil ikke ut ifra mine tolkninger av empirien være grunnlag for å si noe om hvordan alle barnehagelærere forholder seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder, men at mange med de samme kjennetegnene som utvalget i denne studien vil kunne kjenne seg igjen, vil være rimelig å kunne anta. Det vil og kunne gjelde barnehagelærere og andre som ikke har en direkte erfaring med temaet, men som har kjennskap til det.

Mitt forskningsprosjekt kan og ha en overføringsverdi for de informantene som deltok i prosjektet. I intervjusituasjon der jeg som forsker stiller spørsmål til informantene, så kan disse spørsmålene bidra til å sette i gang tankeprosesser hos informantene rundt ting de ellers ikke ville ha reflektert over. Intervjuet er dermed ikke bare en kunnskapsinnhenting fra min side, men også en kunnskapstilegnelse for informantene (Gilje, 2019, s. 224). Det er en dobbel hermeneutikk som igjen har likhetstrekk med den filosofiske hermeneutikken der kunnskapsoverføringen kan se på som en bevegelse i den hermeneutiske sirkel, fra informantene til forsker og tilbake til informantene igjen (Gilje, 2019, s. 226). Et eksempel på dette er svaret en av informantene gir på et av spørsmålene som ble stilt i intervjuet: «[...] *det var egentlig et godt spørsmål, for jeg har egentlig ikke tenkt sånn veldig på det, det skal jeg ta med meg videre til de andre også, hva vi egentlig tenker om det*». Som sitatet viser så vil informanten også ta dette videre til sine kollegaer, noe som igjen vil kunne medføre en kunnskapsoverføring med videre betydning. Ut ifra Gadammers tenkning så kan det sies på denne måten: «[...] kunnskap, tolkning och förståelse har inte något slut, utan är en ständigt pågående, öppen process» (Gustavsson, 2017, s. 504).

5.4 ETISKE VURDERINGER

Som forsker i en kvalitativ intervjustudie så er en prisgitt andre mennesker vilje til å dele sine erfaringer og opplevelser rundt et gitt tema (Nilssen, 2012, s. 144). Siden denne studien omhandler andre menneskers opplevelser og erfaringer er det viktig å gjøre etiske refleksjoner og vurderinger gjennom hele forskningsprosessen. En skal ha respekt for de menneskene som er en del av forskningsprosjektet «[...] og ta hensyn til deres personlige integritet, sikkerhet og velferd» (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021, s. 7-8). Det ble innhentet informert samtykke fra de som takker ja til å delta i forskningsprosjektet (vedlegg 3). Det ble også informert om at deltagelsen er frivillig, og at informantene har mulighet til å trekke seg når som helst i løpet av prosessen. Informantene ble anonymisert gjennom fiktive navn for å hindre gjenkjennelse (NESH, 2021, s. 18-19). Kodingsnøkkel og samtykkeskjemaene ble

oppbevart i en låsbar skuff som bare jeg hadde tilgang til. Studien behandler personopplysninger og må meldes inn til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Søknaden for dette forskningsprosjektet ble godkjent av NSD 06.12.22 (vedlegg 2). Andre etiske hensyn og refleksjoner rundt valgene jeg har tatt i forskningsprosessen er redegjort for underveis i oppgaven.

6 RESULTATER

I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene i forskningsprosjektet. De vil bli strukturert ut ifra temaene utviklet gjennom den tematiske analysen av forskningsprosjektets empiri. Analysen av de utvalgte temaene representerer informantenes opplevelser og erfaringer rundt prosjektets tema, problemstilling og forskningsspørsmål. For å sette informantenes egne opplevelser og erfaringer med ferdigprodusert materiell inn i en kontekst, så vil jeg innledningsvis beskrive hvordan barnehagekjeden Læringsverkstedet har organisert arbeidet med rammeplanens syv fagområder. Som en del av konteksten så beskriver jeg også kort hvordan barnehagekjeden er organisert. Det innledende temaet «Arbeidet med rammeplanens fagområder» omhandler informantenes beskrivelser av hvordan de arbeider med fagområdene i rammeplanen. Deretter presenteres resultatene under de fem neste temaene som er: «Gjøre det til sitt eget», «Betydningen av kunnskap og erfaring», «Faglig skjønn med barna som utgangspunkt», «Rom for faglig skjønn» og «Tillit til profesjonen».

Barnehagekjeden Læringsverkstedet har valgt å organisere rammeplanens syv fagområder inn i fem fagtemaer, de enkelte fagtemaene har sin egen ukedag, logo og tilhørende figur (læringsvenn). Læringsvennene som logo og fysiske figurer følger alle aktiviteter som har med det enkelte fagtemaet å gjøre. Det er utviklet ferdigprodusert materiell til hvert fagtema som er tilgjengelig i en intern ressursbank for alle ansatte i Læringsverkstedet. Der ligger det blant annet aktivitetskort til hvert fagtema som beskriver hvilke forberedelser og materiell du trenger til aktiviteten. Aktivitetskortene beskriver detaljert hvordan du skal gjennomføre aktiviteten og inneholder også en begrunnelse for aktiviteten.

Barnehagekjeden er organisert med et sentralt hovedkontor med felles administrasjon, sentralt i barnehagekjeden er det også ansatt egne fagutviklere. Neste ledd er regionledere med ansvar for alle barnehagene i den enkelte region, dernest styrere i barnehagene, og til sist barnehagelærere/ansatte som arbeider i direkte kontakt med barna.

6.1 ARBEIDET MED RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Det er en viss ulikhet i informantenes beskrivelser av hvordan de arbeidet med rammeplanens fagområder. Trine og Emma beskriver en tverrfaglig tilnærming, og slik jeg forstår deres bruk av begrepet «tverrfaglig», så viser Trine og Emma til at fagområdene ikke ses på som isolerte enheter, men integrert i hverandre. Sondre og Håvard viser til en mer organisert måte å arbeide på. Trine forteller:

Trine: Jeg synes jo på en måte det kommer ganske naturlig å jobbe med, veldig tverrfaglig da. Vi har ikke sånn at det er en fast dag som vi jobber spesielt med det, eller spesielt med det. Vi har liksom mere temaer for lengre perioder, også knytter vi fagområdene til det.

Trine beskriver en måte å arbeide med fagområdene på der de ikke er avgrenset til enkelt dager, men knyttes til temaer som det arbeides med over en lengre tidsperiode. Etter min forståelse av det Trine sier, så ser hun ikke fagområdene som en del av et strukturert system, men at de inngår som en helhet i det pedagogiske arbeidet de til enhver tid holder på med.

Emma forteller som Trine også om en mer helhetlig måte å arbeide med fagområdene på, hun beskriver arbeidet med fagområdene som en integrert del av hverdagen i barnehagen. Som Emma her forteller så kan fagområdene hver for seg også bli viet ekstra oppmerksomhet, men det vil ikke si det samme som at de andre fagområdene blir satt til side.

Emma: Vi har jo, altså jeg tenker, vi har jo fagområdene inn i alt det vi gjør, det har vi jo, og jeg synes jo det er veldig fint å jobbe tverrfaglig. For det er jo det en ofte, det er jo det som en tenker at en jobber med ulike fag samtidig, men så kan en jo velge liksom, at nå vil jeg ha fokus på, ja, antall, rom og form, eller at en har et opplegg knyttet til det, men allikevel så trekker en jo inn de andre fagområdene.

Sondre og Håvard beskriver arbeidet med fagområdene på en litt annen måte:

Sondre: Altså Læringsverkstedet har jo satt det opp på en litt annen måte enn de tradisjonelle fagområdene, der de har lagt det opp i noe som de kaller, altså de har jo læringsvenner som de har delt inn fagområdene under da, så en jobber jo inn mot de.

Sondre forteller her om hvordan Læringsverkstedet har knyttet fagområdene i rammeplanen til læringsvennene, og at en arbeider med fagområdene med utgangspunkt i disse. Som nevnt så har Læringsverkstedet delt rammeplanens syv fagområder inn i fem fagtemaer, det er etter min forståelse dette Sondre viser til når han sier at denne måten å organisere fagområdene på skiller seg ut fra «de tradisjonelle fagområdene».

Håvard: Fagområdene er jo, de blir jo dekt, vi har jo læringsvenner som de kalles. Forskjellige dager så har vi forskjellige sånn tema dager, gått litt bort i fra de nå på grunn av prosjektarbeid og prosjektbasert arbeid, men vi har jo språkdag, mattedag, og så har vi kreativitetsdag og naturdag og sånn. Så blir det liksom, så drar vi inn rammeplanen og de forskjellige fagområdene derifra da i det pedagogiske arbeidet vi gjør på de forskjellige dagene, selv om alt er jo på en måte overlappende

Som det kommer frem i det Håvard forteller så er fagområdene delt inn i temadager med tilhørende læringsvenner. Han sier også at denne oppdelingen er med på å sikre at det arbeides med rammeplanens fagområder. Når han sier: «[...] alt er jo på en måte overlappende», så viser han etter min forståelse til at de ulike fagområdene griper inn i hverandre selv om de er oppdelt i enkelt dager. Det han sier kan også etter min forståelse ses i sammenheng med det Emma forteller, at de andre fagområdene trekkes inn, selv om det er et fagområde det er mest fokus på. Ut ifra det Håvard beskriver så kommer det også frem en mer fleksibel tilnærming der den strukturerte oppdelingen blir gått bort fra når det arbeides med prosjekter over lengre tid. Dette kan tolkes som at den strukturerte oppdelingen i enkelte temadager ikke går helt overens med den prosjektbaserte måten å arbeide på.

6.2 GJØRE DET TIL SITT EGET

Dette temaet dreier seg om hvilke faglige skjønnsmessige vurderinger og tilpasninger informantene gjør av det ferdigproduserte materialet tilknyttet rammeplanens fagområder. Det er noen tydelige trekk som går igjen i empirien, informantene forteller om behovet for å gjøre det ferdigproduserte materialet til sitt eget, og at det må tilpasses den enkelte barnehage, barna og barnegruppene de til enhver tid har ansvar for. Håvard forteller:

Håvard: [...] så kan en bruke det, og så på en måte skrive det litt om, til sitt eget, men alt er jo på en måte, så det vi har da er laget på PDF, så det er jo ikke mye en kan endre på når man skal, hvis man skal bruke det, så man må jo uansett skrive det om på nytt hvis en skal bruke noe. Det er jo [å] skrive det om til sitt eget så det passer inn til barnegruppa, eller å gjøre det om sånn at det fanger på en måte interessen til ungene, og det temaet vi holder på med da, tenker jeg.

Slik jeg forstår Håvard så opplever han en spenning mellom formatet på det ferdigproduserte materialet og den fleksibiliteten han mener er nødvendig å ha i forhold til det pedagogiske arbeidet med den enkelte barnegruppe. Ut ifra det han sier så er ikke de aktivitetene/oppleggene det ferdigproduserte materialet legger opp til nødvendigvis noe som engasjerer barna, så hvis han velger å bruke det så må det uansett tilpasses det barna interesserer seg for, og de temaene de til enhver tid holder på med.

Trine gir også uttrykk for at formatet på det ferdigproduserte materialet gjør det vanskelig å bruke på en fleksibel måte, hun sier det på denne måten:

Trine: Men det som jeg vet med den måten jeg jobber på selv da, der bruker jeg jo veldig mye barnas egne interesser og medvirkning. Og jeg henter frem ting som jeg tenker passer for akkurat de, og det kunne jeg jo ikke gjort på samme måte hvis jeg hadde vært veldig styrt av ferdig produserte ting.

Slik jeg forstår det Trine sier her så vil det ferdigproduserte materialet kunne være til hinder for hvordan hun selv ønsker å utføre det pedagogiske arbeidet, det ville gjort det vanskelig for henne å ta hensyn til variasjonen i hva barnegruppa interesserer seg for. Jeg tolker det Trine sier som at hun også viser til fysisk materiell som for eksempel bøker, formingsmateriell og så videre.

I det Emma forteller så kommer det frem at det ferdigproduserte materialet må tilpasses både den enkelte barnehage og barnegruppe, hun sier:

Emma: Men jeg synes jo og at det er viktig at det blir, ja at det ikke blir sånn at du ser det i alle Læringsverkstedet barnehagene at alt er likt, men at du har særpreget i den barnehagen du jobber i, ja, så det er egentlig ganske viktig for meg at i (navn på barnehagen) så gjør vi det sånn, og det gjør vi fordi vi mener på at, ja, det er best for den barnegruppen man har.

Som sitatet viser, så forteller Emma også at det er viktig for henne at den barnehagen hun arbeider i har sin egenart og at dette gjenspeiles i måten de utfører det pedagogiske arbeidet på. Etter min forståelse av det Emma forteller så kommer det frem at det er de som arbeider i denne barnehagen som har best kjennskap til barna, og at de ut ifra sine egne vurderinger må kunne bestemme hvordan det pedagogiske arbeidet skal utføres.

6.3 BETYDNINGEN AV KUNNSKAP OG ERFARING

Alle de fire informantene i dette forskningsprosjektet har flere års yrkeserfaring som barnehagelærere (tabell 3.1). Det kommer frem gjennom det informantene forteller at vurderingene og tilpasningene de gjør i forhold til det ferdigproduserte materialet gjøres med bakgrunn i den erfaringen og kunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanning og erfaring fra yrket. Emma sier det på denne måten:

Emma: Jeg synes det er gøy å gå på skole, så jeg har tatt en del sånn, ved siden [av] jobb som, av eget initiativ, ja det har jeg, som jeg tenker at, har gjort at jeg blir sterkere faglig, og at jeg på en måte kan både se fordelen med å ha ferdig

programmer eller sånn, til dels, men og at jeg kan argumentere for hvorfor jeg mener at jeg synes at man skal ha, gjør det til sitt eget og, så, ja.

Her trekker Emma frem betydningen av kunnskap for å kunne gjøre faglige vurderinger av det ferdigproduserte materialet. Emma har også tatt en del videreutdanning, og sier at dette har gitt henne en større faglig tyngde i sine vurderinger. Dette kan muligens tolkes som at hun ikke hadde den samme faglige tryggheten til å gjøre disse vurderingene når hun var nyutdannet.

Sondre forteller at han benytter sin egen erfaring i de faglige skjønsmessige vurderingene og tilpasningene han gjør av det ferdigproduserte materialet før han tar det i bruk. Når det gjelder nyutdannede og grunnlaget for å gjøre faglige vurderinger så er dette noe Sondre også sier noe om, han forteller:

Sondre: Så hender det av og til at jeg bruker en time, halv annen time på å redigere et opplegg, men det ligger noe der som en kan bruke delvis, men der er jo der den erfaringen tror jeg kommer inn, det er ikke sikkert en nyutdanna som kommer rett fra studiet får servert, å her er det et bra opplegg, åhja, det gjør jeg, og tar kanskje ikke alle de faglige vurderingene inn her.

Slik jeg forstår det, så har erfaring stor betydning for hvordan, og eventuelt om en tar i bruk det ferdigproduserte materialet. Og slik jeg tolker det Sondre sier om nyutdannede, så vil de nyutdannede barnehagelærerne trolig ta det ferdigproduserte materialet i bruk på en mer ukritisk måte.

Håvard har flere års yrkeserfaring fra barnehage, men er relativt ny som barnehagelærer. Han forteller at det ferdigproduserte materialet kunne vært et fint hjelpemiddel når han først startet å arbeide i barnehage. Han sier det på denne måten:

Håvard: [...] og da kan jeg se for meg når jeg startet og var ny og ikke visste helt hvordan man skal få trådene til å trekke sammen da, så kunne det ha vært et veldig fint redskap til å bli brukt til, for å starte sine egne prosesser, liksom forstå bakgrunn og hvordan skal vi få ut det fagområdet der [...].

Håvard forteller også at han har utviklet en mer kritisk holdning til det ferdigproduserte materialet etter hvert som han har opparbeidet seg mer kunnskap og erfaring. Han sier at han i dag ikke ville brukt det ferdigproduserte materialet uten først å ha vurdert det i forkant, han sier det på denne måten:

Håvard: Men nå når jeg liksom vet selv, [er]blitt tryggere på arbeidet og vet, har litt mer kunnskap rundt det da, og litt mer erfaring å knytte det til, så ser jeg på det som, eller så ser jeg mer negative sider ved det ferdigproduserte en positive på en måte, det er ikke noe jeg ville tatt, ville ikke gått der og tatt rett ut en utskrift fra det og brukt i samlingsstund for eksempel, eller i en aktivitet, nei det ville jeg ikke gjort.

Etter min forståelse så kommer det frem i det Håvard forteller at både utdannelsen og erfaringen han har opparbeidet seg har gjort han tryggere på seg selv som fagperson, og mer bevisst egne standpunkter når det gjelder det ferdigproduserte materialet.

Trine vektlegger mer sin egen bakgrunn som begrunnelse for at hun ikke har behov for det ferdigproduserte materialet, det skal også tas med at det i løpet av intervjuet kommer frem at hun har bakgrunn fra et kreativt yrke før hun tok utdannelsen som barnehagelærer. Hun sier også at det ferdigproduserte materialet kan være en fin ressurs når en er nyutdannet. Dette kommer frem i sitatet under:

Trine: [...] hvis du er nyutdanna og, ikke, altså jeg har så mye ting og, jeg har fire barn selv ikke sant, og jeg har mye greier og ting hjemme som jeg kan dra nytte av, og, men hvis du kommer helt nyutdanna og ikke har barn selv og ikke har den bakgrunnen da, så skjønner jeg jo at det kan være fint å ha noe å hente fra, så det er absolutt fint at det fins, men det er bare for min egen del, så er det ikke så ofte jeg føler at jeg har behov for det.

Trine forteller at hun benytter seg av både erfaring med egne barn og den yrkesmessige bakgrunnen hun har i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Slik jeg forstår det så har hun også tilgang på eget materiell hun kan bruke eller hente inspirasjon fra. Trine ser verdien av det ferdigproduserte materialet, men som hun selv sier så har hun generelt sett ikke behov for det.

Ut ifra min forståelse av det informantene forteller så har de ikke like stort behov for det ferdigproduserte materialet når de har opparbeidet seg økt kunnskap og erfaring i yrket. Det kan se ut til at den akademiske kunnskapen og erfaringen de har fra yrket har ført til at de møter det ferdigproduserte materialet med et mer kritisk blikk. Det de fire informantene forteller kan muligens også tyde på at profesjonsutdannelsen som barnehagelærer i seg selv ikke gir en tilstrekkelig faglig tyngde, men at det også kreves erfaring i yrket for å faglig kunne vurdere og tilpasse det ferdigproduserte materialet. Jeg tolker informantenes utsagn

som at de alle fire står trygt i sin egen faglighet, og at de har opparbeidet seg en robusthet når det gjelder å stå for egne valg i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder.

6.4 FAGLIG SKJØNN MED BARN SOM UTGANGSPUNKT

Under dette temaet vil informantenes forståelse av begrepet faglig skjønn bli belyst. Det kommer også frem hvilke tanker de gjør seg rundt dette sitatet fra rammeplanen: «Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Et fellestrekk i det informantene forteller er at faglig skjønn utøves med bakgrunn i barna og barnegruppenes behov. Håvard svarer slik på sitatet fra rammeplanen:

Håvard: Så jeg tenker at med godt faglig skjønn og sånn så tenker jeg at, ja, da skal man ha forutsetningene til ungene og at de er med på prosessen da, og at det faglige kommer i det arbeidet vi gjør uansett, på en måte, vi har jo så klart rammeplanen og alle lover og regler i bakhodet, i det vi gjør og, sånn at, det får de gjennom at de selv er deltagende i prosesser og hendelser som skjer i barnehagen da.

Slik jeg tolker det Håvard sier så får barna erfaringene med rammeplanens faglige innhold gjennom selv å være medvirkende barnehagehverdagen, dette tolker jeg dit hen at han har god kjennskap til rammeplanens faglige innhold, og at han dermed ikke har behov for, eller ønsker en veldig strukturert pedagogisk praksis. Jeg forstår det slik at faglig skjønn for Håvard er å utføre det pedagogiske arbeidet på barnas premisser.

Som Håvard så sier Sondre også at rammeplanen må ligge til grunn for det pedagogiske arbeidet, og at det faglige skjønnnet dreier seg om å tilpasse det pedagogiske arbeidet til barna og barnegruppa, han sier det slik:

Sondre: En må jo se at en klarer å komme innom de temaene, men at det skal være tilpasset barnegruppene, det tenker jeg er det faglige skjønnnet, at du skal sørge for at du ivaretar det som står i rammeplanen, men ikke for enhver pris hvis det går utover barnas trivsel.

Som sitatet også viser, så er Sondre villig til å se vekk fra rammeplanen hvis den ikke samsvarer med det som er til det beste for barna. Ut ifra min forståelse så er det hensynet til barna som er ledende for Sondres faglige skjønn.

Emmas tanker rundt sitatet fra rammeplanen dreier seg om at hun har et ansvar for at tilbudet barna får i barnehagen skal ha et pedagogisk innhold. Hun konstaterer også at barna er

forskjellige, og at hun må være fleksibel i sin tilnærming. Slik jeg forstår det så dreier sitatet fra rammeplanen seg om for henne å kunne tilpasse både det pedagogiske innholdet og utførelsen av dette til hvert enkelt barn og den barnegruppe hun har ansvaret for. Hun sier det på denne måten:

Emma: Jeg tenker det at jeg har jo et ansvar om å, at de barna som er på min gruppe, at det vi gjør hver dag, at det skal være et pedagogisk innhold [...], og at jeg har ungene med meg, de er jo så ulike, men at en ser liksom hva de trenger og, en må kanskje, med den barnegruppa jeg har da, så må jeg kanskje gjøre noe på en måte med noen av de barna, også må jeg legge vekt på noe annet kanskje med noen andre barn, at jeg må kjenne barnegruppa jeg har.

Trine svarer dette når hun blir forelagt sitatet fra rammeplanen:

Trine: Ja, jeg tenker at det gjør vi jo hele tiden, og vi har jo på en måte de, vi har jo lært det vi trenger for å ha det faglige skjønn, og ting kan jo gjøres på veldig mange måter.

Etter min forståelse så er det for Trine en selvfølgelighet å bruke faglig skjønn i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Hun poengterer at det er flere måter å utføre det pedagogiske arbeidet på, og at en gjennom barnehagelærerutdannelsen får den grunnleggende kunnskapen en trenger for å kunne utøve det faglige skjønn.

Slik jeg har tolket informantenes forståelse av faglig skjønn og det handlingsrommet som ligger i rammeplanen, så kommer det tydelig frem at for dem så dreier det seg om å tilpasse rammeplanens innhold til de barna og den barnegruppen de til enhver tid har ansvar for.

6.5 ROM FOR FAGLIG SKJØNN

Dette temaet dreier seg om erfaringene informantene har med å kunne benytte faglig skjønn i forhold til det ferdigproduserte materialet.

På direkte spørsmål fra meg om han opplever at det er rom for å gå utenom det ferdigproduserte materialet, så svarer Håvard:

Håvard: Ja, det føler jeg ja, det er ikke sånn at det er, jeg har aldri hørt at vi må bruke det og det nei, det har jeg ikke, så jeg føler at det er rom for det ja. Hvis de hadde sagt at jeg måtte bruke det så hadde jeg ikke brukt det da heller (ler litt), for at det må passe inn i det vi skal jobbe med og gjøre tenker jeg, så, ja, det er for ungene sin del vi er her, det er ikke på grunn av noen andre på en måte.

Ut ifra det Håvard her forteller så kommer det igjen tydelig frem at det er barna som har de sterkeste stemmene når det kommer til hvordan det skal jobbes med fagområdene. Han har ikke opplevd at det er noen som har sagt at det ferdigproduserte materialet er noe som må brukes. Han er tydelig på at han ikke ville ha brukt det selv om han ble pålagt å bruke det. Dette vitner om, etter min forståelse, som om at det ferdig produserte materialet for han vil kunne være til hinder for muligheten til å bruke faglig skjønn i arbeidet med rammeplanens fagområder.

I likhet med Håvard så har heller ikke Trine opplevd at det ferdigproduserte materialet er noe de må bruke i det pedagogiske arbeidet med fagområdene. Hun sier det slik:

Trine: For det er i hvert fall, hvis jeg skal snakke for denne barnehagen da, så har vi veldig stor frihet til å gjøre ting akkurat som, selvfølgelig ikke akkurat som vi vil, men altså til å utøve godt faglig skjønn og lede det pedagogiske arbeidet på vår måte da, ut ifra rammeplanen, så jeg har aldri opplevd noe sånt.

Som sitatet viser så opplever Trine stor grad av autonomi i forhold til utøvelsen av faglig skjønn i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder, hun har ikke erfart at det ferdigproduserte materialet er noe som må brukes. Gjennom det hun sier så kommer det frem, slik jeg forstår det, at det er rammeplanen som legger rammene for det faglige skjønnnet. Gjennom det Sondre forteller, så kan det virke som det ferdigproduserte materialet til en viss grad legger noen av rammer for det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Sondre viser til at det ikke, ut ifra han sin kjennskap, står noen plass at det ferdigproduserte materialet er noe som må brukes, men samtidig, som jeg forstår det, så viser det han forteller at det ferdigproduserte materialet allikevel legger noen rammer for det pedagogiske arbeidet, han sier:

Sondre: [...] men, står det noen plass at du må gjøre det, tenker jeg. Altså det går jo an å, etter min mening da, så tenker jeg at en må tenke litt selv, vi må bruke det vi har fått utdelt, også kan vi være kreative innenfor gitte rammer [...].

Disse rammene det ferdigproduserte materialet legger for arbeidet med rammeplanens fagområder trekker Sondre frem som noe positivt for sin del, han sier at han ikke er den mest kreative og at det ferdigproduserte materialet gir han mer tid til de faglige refleksjonene rundt det som allerede ligger der. Dette kommer frem i det han sier her:

Sondre: En kan bruke tid på, hvordan skal en gjennomføre det, hva slags metoder kan en bruke, en kan lese litt litteratur, er det noe som snakker mer mot dette, er det noen faglige vinklinger som vi ikke har prøvd tidligere, som en kan prøve.

Slik jeg tolker det Sondre sier så bruker han det faglige skjønnet i stor grad på hvordan det ferdigproduserte materialet kan brukes inn i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder.

Emma opplever at hun har mulighet til å bruke faglig skjønn i forhold til hva hun velger å bruke av det ferdigproduserte materialet, noe som for henne er elementært, men det kommer også frem gjennom det hun forteller at det er viss forventning om at noe av det ferdigproduserte materialet blir brukt, hun sier her:

Emma: Jeg kan gå inn og hente noe, men jeg henter ting andre steder og altså, så jeg følger det liksom ikke slavisk, og jeg opplever at en har rom for å gjøre det og, ja, og det er viktig. [...] også det som de på en måte forventer at vi bruker, vi bruker det, men så, vi gjør det til vårt, ja sånn at det blir litt av det, men også litt av, litt andre ting, ja plukker litt her og litt der egentlig.

Her kommer viktigheten av å gjøre det til sitt eget frem igjen. Jeg tolker det slik at det er en forventning, men allikevel en fleksibilitet i forhold til hva og hvordan det ferdigproduserte materialet brukes. Emma sier at hun henter ting andre steder og at hun «[...] plukker litt her og litt der [...]», men det kommer ikke frem i intervjuet hvor hun henter andre ting fra. Hvis jeg tolker det ut ifra min egen kunnskap, så kan de andre stedene muligens være ulike nettsteder som for eksempel idebroen, der barnehageansatte legger ut og deler ideer til forskjellige aktiviteter og opplegg innenfor ulike temaer.

Informantene blir i intervjuet også spurt om hvilket ferdigprodusert materiell de bruker i arbeidet med rammeplanens fagområder. Trine, Emma og Håvard sier alle at de bruker det lite, mens Sondre forteller at han bruker det meste, men ikke som et «slavisk dokument». Et fellestrekk som går igjen i svarene er at det ferdigproduserte materialet er fint å bruke når de trenger nye ideer og innspill til hvordan de kan arbeide med de ulike temaene og fagområdene. Dette kommer frem i det Emma og Håvard forteller her:

Emma: Samtidig så er det fint hvis det er noe en står litt fast på, at en tenker litt sånn, ja nå må ikke jeg gå i den der samme, i den fella liksom, og ta det samme år etter år fordi det har liksom funket så greit, at jeg må finne noen nye ting, det synes jeg veldig, veldig bra [...].

Håvard: Kan bruke det som [...] et supplement for ideer til de forskjellige temaene, og at man da leter opp, hvis man har tema som samspill da for eksempel for å dra det igjen, liksom som, hvordan skal jeg jobbe med det på den gjengen, hvordan skal barna få det fagområdet inn i det temaet.

Det er en viss forskjell i opplevelsene til de fire informantene når det gjelder bruk av faglig skjønn og ferdigprodusert materiell, men ut ifra min forståelse, så er det grunnlag for å si at de alle opplever å ha handlingsrom for å kunne bruke faglig skjønn i forbindelse med det ferdigproduserte materialet. Selv om det er som Emma sier, en viss forventning til at noe av det blir brukt, så er det ingen av informantene som opplever å bli direkte pålagt å bruke det. Informantene bruker det ferdigproduserte materialet mer som en kilde til ideer og innspill til hvordan de kan arbeide med fagområdene, og hvordan de kan trekke fagområdene inn i de ulike temaene de holder på med. Muligens så kan resultatene også tyde på at informantene, uavhengig av hvilke ressurser de velger å bruke, har behov for å få innspill og ideer til hvordan de kan arbeide med rammeplanens fagområder.

6.6 TILLIT TIL PROFESJONEN

Dette temaet dreier seg om hvilke erfaringer informantene har når det gjelder muligheten til å være medvirkende med sin faglige kompetanse når det utvikles ferdigprodusert materiell. Temaet omhandler også informantenes kjennskap til hvordan det ferdigproduserte materialet er utviklet, og deres opplevelser av om egen kompetanse er en ressurs for barnehagekjeden. Informantene blir også spurt om hvilke tanker de gjør seg rundt dette sitatet fra rammeplanen: «Et kompetent personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Det forutsettes derfor at barnehageeiere vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger i sin styring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 12).

I intervjuet blir informantene spurt om de vet noe om hvordan det ferdigproduserte materialet blir utviklet. Gjennom svarene fra informantene kommer det tydelig frem at det ferdigproduserte materialet er utviklet på øverste nivå i barnehagekjeden og at de ikke har så mye kjennskap til hvordan det er utviklet. Trine svarer slik på spørsmålet: «*Det vet jeg ikke så mye om, det er jo en sentralt, det er en veldig stor kjede, så det er jo utviklet sentralt i Læringsverkstedet*».

Det svaret Håvard gir på spørsmålet blir sagt med et lite glimt i øyet, men det får frem at han ikke vet hvem som utvikler det ferdigproduserte materialet. Det han sier kan muligens tyde

på at han ikke har helt troen på at det ligger en faglig kunnskap bak det ferdigproduserte materialet. Han sier det slik:

Håvard: Nei. Jeg tenker at det er sikkert bare noen som sitter på et kontor og skriver ned forskjellige, eller, ja, finner ut av hva som er, eller virker fint, og [er] litt innom idebroen og ser (ler litt), også skriver de ned en aktivitet som kanskje at, det hadde vært fint å hatt, også kan de legge det inn i for eksempel språk da, også blir det lagt inn der.

Håvard sier også at han håper at de som sitter og utvikler det ferdigproduserte materialet har erfaring fra arbeid med barn, og at de har kjennskap til hverdagen i barnehagen. Det ser ut til at han liten tro på at det ferdigproduserte materialet er prøvd ut i praksis før det legges ut i den interne ressursbanken. Han sier det slik:

Håvard: [...] at de som sitter der har erfaring med unger da, og vet hvordan en samling eller aktivitet eller hverdag i barnehagen generelt går da, det håper jeg da, men jeg ser for meg at det ikke er, det er ikke prøvd ut i praksis før det blir lagt ut.

Slik jeg forstår Håvard så trekker han frem viktigheten av nærhet til praksis som grunnlag for utviklingen av det ferdigproduserte materialet. Ut ifra det han forteller så kan det muligens tolkes som at han har erfaring med at det ferdigproduserte materialet ikke passer inn i barnehagens praksis. En annen mulig tolkning kan være at han har liten kjennskap til det og ikke i noen særlig grad har brukt det.

Som nevnt innledningsvis til dette temaet, så var et av spørsmålene stilt til informantene hva de tenker rundt følgende sitat fra rammeplanen: «Et kompetent personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Det forutsettes derfor at barnehageeiere vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger i sin styring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 12). Emma svarer dette når hun blir forelagt sitatet fra rammeplanen:

Emma: [...] men ellers så tenker jeg det at det er, altså barnehageeier de er jo opptatt av at det skal være en god faglighet i barnehagene sine, og at de kanskje tenker det med ressursbanken og alt det materialet de legger ut, at det skal være med på å hjelpe for å liksom holde det faglige, at en holder seg, ja, [at de] kommer med forslag og sånne ting [...].

Emma sier her at Læringsvekstedet som eier er interessert i å holde god faglig kvalitet i barnehagene sine, og at dette muligens har sammenheng med hvorfor de utvikler ferdigprodusert materiell og gjør dette tilgjengelig for alle ansatte i de barnehagene de eier. En

mulig tolkning av det hun sier kan være at barnehagekjeden ikke har tillit til de ansattes faglige kompetanse, og at det ferdigproduserte materialet blir brukt som en sikring av kvaliteten på det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Muligens kan det også ha noe med å gjøre at personalet i barnehagen består av ulike yrkesgrupper der ikke alle har faglig kompetanse.

Når Emma blir forlagt spørsmålet om hun hadde vært med i beslutnings eller utviklingsprosessen i forhold til det ferdigproduserte materialet, så svarer Emma at dette er noe hun ikke har vært med på, jeg spør henne videre om hva hun tenker rundt det, og hun svarer slik på spørsmålet:

Emma: Jeg tenker jo det at de kanskje av og til burde ha, nå kan det godt hende de gjør det i noen, men kanskje at de kunne fått mer ut til barnehagene at nå skal vi lage sånn og sånn, er det noen, altså hvilke erfaringer har dere, hva er det dere trenger der ute. For det er jo forskjell på å være, altså på gulvet med barna kontra å sitte å utvikle ting. [...] en må liksom vite hva som skjer.

Slik jeg forstår Emma så har hun et ønske om at barnehagekjeden i større grad kunne benytte seg av den erfaringen og kunnskapen de ansatte har ute i de lokale barnehagene når det skal utvikles nytt ferdigprodusert materiell. Jeg tolker det hun sier som at det er den enkelte barnehage som har kompetanse på og innsikt i hvilket materiell det er behov for, og at den avstanden det sentrale leddet har til praksis ute i barnehagene gjør det vanskelig å utvikle ferdigprodusert materiell som nødvendigvis treffer det lokale behovet.

Sondre har en annen opplevelse enn Emma når det gjelder muligheten for deltagelse i beslutnings og utviklingsprosessen. Han forteller om et nylig skriv sendt ut til alle barnehagene fra Læringsverkstedet sentralt, der de etterspør kompetansen til de ansatte inn forbi diverse temaer, deriblant rammeplanens fagområder, Sondre forteller:

Sondre: Jo, jeg synes de, egentlig er flinke, det siste som var, var jo det at de sendte ut et skriv til alle om det var noen som kunne tenke seg å være medvirkende, nasjonalt egentlig i Læringsverkstedet da [...]. og være med på planleggingsdager, personalmøter, og hva slags, altså hvilken kompetanse [de har] inn forbi fagområder [...].

Sondre forteller også at dette var noe han ble positivt overrasket over, så det kan muligens tyde på at dette ikke er en vanlig praksis fra Læringsverkstedet sentralt. Gjennom det han

forteller så ser det også ut til at Læringsverkstedet heller ikke selv hadde forventet den store responsen de fikk, han sier det slik:

Sondre: Også kunne de som hadde lyst da, de trodde vel kanskje ikke at det var så mange som hadde lyst men, kunne bli med da å gjøre det, og da fikk de over 2000 søkere som ønsket det, og de hadde jo 20 plasser, ja, og forklarer, om, hvis de har, hvis de synes at det er fint å prate om fagområdene, ikke sant, og alle de tinga rundt så du utvider det pedagogiske, men med de fra, på en måte de fra gulvet.

Slik jeg tolker det Sondre forteller om den store responsen fra de ansatte, så ser det ut til at de ansatte har et ønske om å bidra med egen kompetanse inn i den pedagogiske utviklingsprosessen. Dette ønske om å bidra og være delaktig kan etter min formening støtte opp om Emmas ønske om at barnehagekjeden i større grad kunne etterspørre barnehagenes behov og erfaring i utviklingsprosessen av nytt ferdigprodusert materiell.

For Håvard er det viktig at barnehagekjeden ser verdien av profesjonens faglige kompetanse, og at de benytter seg av denne, han sier:

Håvard: [...] det er viktig at man bruker, at de eierne bruker liksom det de er gode på her og synes jeg, at de bruker det faglige til de ansatte da. Det er ikke sånn at man skal bruke det ferdigproduserte liksom, for det det er verdt, men at vi bruker hverandre og du spiller liksom på at det faktisk er pedagoger her.

Slik jeg forstår det Håvard sier så ønsker han at barnehagekjeden skal benytte seg av den faglige kompetansen profesjonen besitter, og at en må drar nytte av hverandre i det pedagogiske arbeidet. For han er det viktig at barnehagekjeden ser verdien av profesjonens kompetanse. Håvard sier også at måten det ferdigproduserte materialet er utformet på muliggjør at alle ansatte i barnehagen kan bruke det i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Slik jeg tolker det han sier så minsker det ferdigproduserte materialet behovet for, og verdien av profesjonsutdannelsen som barnehagelærer, han sier det slik:

Håvard: Så alle kan jo ta ut og hente og bruke det, for det står jo svart på hvitt hva man skal gjøre, hva man trenger og hva man, ja, hva man skal gjøre da. [...] det skal være en grunn til at vi har gått, eller at jeg har studert nå, er jo en verdi det og på en måte, [...] så hvis vi bare skal bruke noe ferdigprodusert så mister man på en måte den profesjonen da, det gjør man, tenker jeg.

For Trine er det viktig at eierne har tillit til at barnehagelærerne kan utføre det pedagogiske arbeidet de er ansatt til å utføre, hun sier:

Nei, jeg tenker jo at det er veldig viktig, at de faktisk stoler på de som de har ansatt, at de regner med at vi klarer å gjøre den jobben, uten at det må total styres, og sånn opplever jeg at det er her.

Som sitatet viser så poengterer Trine at hun har tillit lokalt i den barnehagen hun selv jobber i. At hun poengterer dette kan tolkes dit hen at det kan ha en sammenheng med barnehagekjedens størrelse å gjøre. Barnehagekjedens størrelse og organisatoriske oppbygging blir også trukket frem i svarene informantene gir på det neste spørsmålet.

Informantene blir stilt spørsmål om de opplever at deres kompetanse er en ressurs for eierne. Gjennom det informantene forteller så ser det ut til at det er den enkeltes arbeidsplass som har betydning for om informantene opplever at deres kompetanse er en ressurs. Etter min forståelse så er det og det informantene selv tillegger størst betydning. Som bakgrunn for svarene til informantene så viser jeg til innledningen av resultatkapittelet (kapittel 6) der jeg beskrev hvordan barnehagekjeden organisatorisk er bygd opp. Sondre forteller:

Sondre: Men det er jo et stort konsern, så om de klarer det, sentralt liksom, å sette pris på alle, det vet jeg ikke, men jeg føler jo allikevel at, jeg føler jo at min kompetanse blir verdsatt i barnehagen i hvert fall, ja, og det er vel der en må gå ut ifra.

Jeg forstår det slik at Sondre viser til at barnehagekjeden eier veldig mange barnehager (over 200) når han sier at det er «stort konsern», og at dette kan vanskeliggjøre muligheten for å nå ut til alle ansatte. Som Sondre forteller så opplever han sin egen kompetanse som en ressurs i den barnehagen han selv jobber i, og slik jeg forstår det, så er det tilbakemeldingene fra egen arbeidsplass han må forholde seg til.

At barnehagekjedens organisatoriske oppbygging har betydning for opplevelsen av om egen kompetanse er en ressurs, kommer frem i det Emma forteller, hun sier:

Emma: [...] og de styrerne jeg har hatt har vært gode på det, men selve eieren, der kommer det tilbake at det er så stort at de, men min nærmeste leder som er styrer [...] har vært gode på det altså, det synes jeg.

Det kommer frem gjennom det Emma forteller at hun lokalt i den barnehagen hun selv arbeider i opplever å få tilbakemeldinger på at egen kompetanse er en ressurs, og som hun selv sier, så er det nærmeste leder som har gitt henne disse tilbakemeldingene. Det Emma

forteller kan også tolkes som at den avstanden det er mellom de som jobber ute i barnehagene og det øverste nivået i barnehagekjeden kan medføre at kontakten dem imellom blir mer eller mindre fraværende.

Når Håvard blir stilt spørsmålet fra meg om han opplever at kompetansen er en ressurs for eierne, så er hans spontane reaksjon at han forteller hvordan han opplever dette lokalt i den barnehagen han arbeider i. Slik jeg forstår Håvard så er den barnehagen han selv jobber i gode til å la barnehagelærerne bruke sin faglige kompetanse i det pedagogiske arbeidet. Han opplever også at de har handlingsrom og mulighet for egen faglig innflytelse, samt mulighet til å bruke sin egen faglige kreativitet, han svarer på denne måten:

Håvard: Her ja? Jeg synes de er veldig gode på at vi, at de gir rom til at vi kan utfordre oss og komme med egne ideer på ting, og at vi bruker på en måte, den faglige kunnskapen vi har bak da, i arbeidet vi gjør, føler at de er gode til at vi får til å løfte [det] frem.

Ut ifra resultatene så kan det se ut til at barnehagekjedens størrelse og hierarkiske oppbygging er en medvirkende årsak til at barnehagelærerne ikke har noen videre kjennskap til hvordan det ferdigproduserte materialet er utviklet. Det ser også ut til å påvirke informantenes opplevelse av om egen kompetanse er en ressurs for barnehagekjeden. Som resultatene viser så kan de ikke gi noe klart svar på det, men de gir alle uttrykk for å ha tillit lokalt, og de opplever at egen kompetanse blir verdsatt i den barnehagen de selv jobber i.

Resultatene tyder på at barnehagelærerne i liten grad har vært med i utviklingsprosessen av det ferdigproduserte materialet. Slik jeg forstår det så har barnehagelærerne et ønske om å kunne bidra inn med sin faglige kompetanse og erfaring når det utvikles og innføres ferdigprodusert materiell. Ut ifra det barnehagelærerne forteller så har det sammenheng med at det er de som har nærheten og kjennskapen til barnehagens praksis. Det kommer også frem at det er viktig for informantene at profesjonsutdannelsen verdsettes og benyttes av barnehagekjeden.

7 DRØFTING

I dette kapitlet vil resultatene bli drøftet opp mot forskningsprosjektets tre forskningsspørsmål med utgangspunkt i fremlagt teori og tidligere forskning. På bakgrunn av drøftingen av de tre forskningsspørsmålene vil forskningsprosjektets hovedproblemstilling bli besvart i oppgavens avslutningskapittel (kapittel 8). Hovedproblemstillingen er: **Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder?**

7.1 HVORDAN FORSTÅR BARNEHAGELÆRERNE DET HANDLINGSROMMET FOR FAGLIG SKJØNN DE ER GITT GJENNOM RAMMEPLANEN, OG HVILKE ERFARINGER HAR DE MED Å BENYTTE DETTE?

Strukturelt skjønn viser til at det faglige skjønn utøves innenfor noen gitte rammer bestemt av en myndighet (Grimen & Molander, 2008, s. 181). For barnehagelærerprofesjonen er det rammeplanen som en del av lovverket rundt barnehagen som setter rammene for utøvelsen av det faglige skjønn. Dette blir synlig når Håvard i intervjuet sier: «*[...vi har jo så klart rammeplanen og alle lover og regler i bakhodet, i det vi gjør [...]]*».

Barnehagelærerprofesjonen er av myndighetene gitt tillit til, og ansvar for, å utøve det faglige skjønn rammeplanen åpner opp for (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Det er deres faglige skjønn som danner grunnlaget for tolkningen av innholdet, og den praktiske utøvelsen av dette innholdet. Et sentralt funn i denne studien er at informantene knytter det gitte handlingsrommet for faglig skjønn i rammeplanen til det å kunne tilpasse det pedagogiske arbeidet i barnehagen til de barna og barnegruppene de har ansvar for. For informantene er det behovet til de enkelte barna og barnegruppene som er utgangspunktet for det faglige skjønn, noe som må kunne sies å være i samsvar med det Gotvassli og Moe (2020) finner i sin forskning, der de pedagogiske lederne knytter godt faglig skjønn til overveielser om hva som er til barnets beste. Nå er rammeplanen forholdsvis vid i sine beskrivelser av hvordan det skal arbeides med fagområdene i barnehagen, og dette medfører et relativt stort rom for egne tolkninger og bruk av faglig skjønn (Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen, 2018, s. 137). Til tross for det forholdsvis vide handlingsrommet for faglig skjønn i rammeplanen, så kan det ut ifra det Sondre sier i intervjuet muligens også være slik at rammeplanen kan være med på å begrense muligheten for faglig skjønnutøvelse, Sondre sier: «*[...] du skal sørge for at du*

ivaretar det som står i rammeplanen, men ikke for enhver pris hvis det går utover barnas trivsel».

Informantenes forståelse av begrepet faglig skjønn viser til sentrale kjennetegn ved menneskebehandlerne organisasjoner, der profesjonens nærhet, samhandling og tilpasning til den enkelte er fremtredende (Svensson, 2008, s. 135). Informanten Emma får dette frem på en god måte når hun sier:

Emma: [...] at jeg har ungene med meg, de er jo så ulike, men at en ser liksom hva de trenger og, en må kanskje, med den barnegruppa jeg har da, så må jeg kanskje gjøre noe på en måte med noen av de barna, også må jeg legge vekt på noe annet kanskje med noen andre barn, at jeg må kjenne barnegruppa jeg har.

Resultatene viser at det er viktig for informantene å gjøre det ferdigproduserte materialet til sitt eget. Barnehagelærerne forteller at det ferdigproduserte materialet må tilpasses barnas interesser og de temaene de til enhver tid holder på med, det er også viktig for informantene at barna er medvirkende i disse prosessene. At dette nødvendigvis ikke er noe som er unikt for mine informanter, kommer frem i funnene til Lund et al. (2022) som viser at en betydelig andel av barnehagene i spørreundersøkelsen svarer at konseptene bearbeides i forkant med bakgrunn i barnegruppenes behov, og at de tilpasses ulike temaer. Aabro (2020) finner i sin studie at konseptene kan gi mening for pedagogene gitt at de får mulighet og tid til å sette seg inn i, og reflektere rundt hvordan og hvorfor konseptene skal brukes. Muligens er det også det som blir synlig i mine resultater, at det ferdigproduserte materialet gir mening for informantene gjennom at de gjør det til sitt eget.

Barnehagelærernes vektlegging av barnas interesser og medvirkning i møte med det ferdigproduserte materialet, må kunne sies å være i samsvar med rammeplanens beskrivelser av barnehagens arbeid med fagområdene, rammeplanen skriver det slik: «Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47). For at det skal være mulig for informantene å gjøre det ferdigproduserte materialet til sitt eget, og leve opp til rammeplanens intensjoner, så må barnehagelærerne ha mulighet til å bestemme hvilke metoder de velger å bruke i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder (Aasen, 2021, s. 62). Begrepet faglig skjønn viser nettopp til at profesjonen i mangel på prosedyrer og regler har behov for det faglige skjønn for å kunne vurdere hva som er mest hensiktsmessig å gjøre i hvert enkelt tilfelle (Kirkebøen, 2013, s. 27).

Når Trine i intervjuet forteller at hun bruker barnas interesser og medvirkning i arbeidet med fagområdene, så sier hun også at denne måten å arbeide på kan bli vanskelig hvis det ferdigproduserte materialet i stor grad styrer arbeidet hennes. At formatet på det ferdigproduserte materialet kan gjøre det vanskelig å bruke kommer også frem når Håvard forteller at det må skrives om hvis det skal brukes. Ut ifra det Trine og Håvard her forteller, så ser det ut til at det kan bli utfordrende å bruke det faglige skjønnnet som rammeplanen legger opp til hvis det blir det ferdigproduserte materialet med sine standardiserte metoder som setter rammene for arbeidet med fagområdene (Gotvassli, 2019, s. 123).

Informantene viser imidlertid til en annen side ved det ferdigproduserte materialet, de forteller at de bruker det mer som en inspirasjon og kilde til ideer for hvordan de kan utføre det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Emma forteller at dette er en side ved det ferdigproduserte materialet som hun synes er veldig bra, og det hjelper henne til å finne nye måter å arbeide med fagområdene på. Håvard trekker frem at det er fint som et bidrag til hvordan man kan knytte fagområdene til de ulike temaene de holder på med. Ljunggren et al. (2017) finner at det støttmaterialet barnehagekjeden i studien selv har utviklet til bruk i arbeidet med rammeplanens fagområder spesielt verdsettes av assistentene i barnehagen, det gjør det lettere for dem å få innspill til hvilke aktiviteter de kan bruke, og hvordan de kan koble aktivitetene til rammeplanen. Dette må sies å være rimelig likt mine informanternes beskrivelser av hvordan de bruker det ferdigproduserte materialet, og hva de ser på som positivt med det. Denne likheten viser muligens at det uavhengig av kompetanse eller utdanning, er et behov for en eller annen kilde til ideer og støtte i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder i barnehagen. Dette støttes også av Ljunggren et al. (2017) som viser til at diverse typer av støttmateriell er en viktig faktor når rammeplanen skal settes ut i live i barnehagen. Spørsmålet blir da om det er noe som skiller barnehagelærernes og assistentenes bruk av det ferdigproduserte materialet? Dette spørsmålet kommer jeg tilbake til under drøftingen av neste forskningsspørsmål.

Gotvassli og Moe (2020) finner i sin forskning at de pedagogiske lederne opplever, som mine informanter, rommet for bruk av faglig skjønn som stort, men de pedagogiske lederne i studien sier også dette avhenger av omstendighetene rundt, og graden av formalisering. Strukturerte pedagogiske programmer blir av de pedagogiske lederne trukket frem som noe som kan begrense rommet for faglig skjønn. Strukturerte pedagogiske programmer er kanskje ikke direkte sammenlignbart med ferdigprodusert materiell, men det viser at formalisering kan bidra til å begrense handlingsrommet faglig skjønnsutøvelse i det pedagogiske arbeidet i

barnehagen. Sondre sier dette i intervjuet: «[...] så tenker jeg at en må tenke litt selv, vi må bruke det vi har fått utdelt, også kan vi være kreative innenfor gitte rammer [...]», disse ordene fra Sondre kan muligens være en indikasjon på at barnehagekjeden gjennom utviklingen av det ferdigproduserte materielle kan være med på å begrense barnehagelærernes handlingsrom for faglig skjønnsutøvelse. På den andre siden så er det ikke, som resultatene viser, ensbetydende med at informantene opplever å ikke ha autonomi til å bruke faglig skjønn i forbindelse med det ferdigproduserte materialet. Dette står i motsetning til det Fehn Dahle (2020) finner i sin forskning, der funnene viser at barnehagelærerne i liten grad selv har anledning til å faglig vurdere konseptene tilknyttet fagområdene før det tas i bruk. Så det å sette faglig skjønn og ferdigproduserte materiell opp mot hverandre som utelukkende kategorier, blir en litt for snever måte å se det på. Det krever også faglig skjønn i vurderingene av hvordan, og eventuelt om det ferdigproduserte materialet skal brukes i det pedagogiske arbeidet med fagområdene i rammeplanen (Børhaug & Bøe, 2022, s. 170).

7.2 PÅ HVILKET GRUNNLAG VURDERER OG TILPASSER BARNEHAGELÆRERNE DET FERDIGPRODUSERTE MATERIELLET?

Profesjoners kunnskapsbase består av en miks av ulike teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter, og det er de enkelte arbeidsoppgavene som legger premissene for hvilke deler av denne kunnskapsbasen det er behov for i den praktiske yrkesutøvelsen (Grimen, 2008a, s. 84). Alle informantene i denne studien har i tillegg til profesjonsutdannelsen flere års yrkeserfaring som barnehagelærere (tabell 3-1), og resultatene viser, selv om informantene vektlegger det noe ulikt, at både den akademiske og praktiske kunnskapen har betydning for hvordan informantene møter det ferdigproduserte materialet.

Bruken av akademisk kunnskap i den praktiske yrkesutøvelsen er det mest sentrale kjennetegnet ved profesjoner (Abbott, 1988, s. 318). Når Trine sier i intervjuet, «[...] vi har jo på en måte de, vi har jo lært det vi trenger for å ha det faglige skjønnnet, og ting kan jo gjøres på veldig mange måter», så kan det tyde på at barnehagelærerutdannelsen legger fundamentet for evnen til å kunne ta selvstendige vurderinger og reflektere rundt praksis (Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen, 2018, s. 144). Emma på sin side forteller at hun har tatt en del videreutdanning, og at dette har bidratt til at hun har et sterkere faglig grunnlag i vurderingene av det ferdigproduserte materialet. Hun forteller også at videreutdanningen har gjort henne tryggere i den faglige argumentasjonen for hvorfor hun velger, eller ikke velger å bruke det ferdigproduserte materialet. Det Emma her forteller støtter opp om at videreutdanning kan

fører til at barnehagelærerne blir tryggere på sin egen faglighet, og at de gjennom videreutdanning utvikler en større grad av kritisk refleksjon rundt den praktiske yrkesutøvelsen (Børhaug & Bøe, 2022, s. 107).

Men nå består som sagt ikke barnehagelærernes kunnskapsbase bare av akademisk kunnskap. At erfaring fra yrket er et viktig grunnlag for å kunne ta faglige skjønsmessige vurderinger av det ferdigproduserte materialet, kommer frem når Sondre forteller at det mest trolig er den erfaringen han opparbeidet seg i yrket som bidrar til at han faglig vurderer og tilpasser det ferdigproduserte materialet før han tar det i bruk. At erfaring i yrket er viktig er noe de pedagogiske lederne i Gotvassli og Moe (2020) sin studie også trekker frem, de sier også at det kan være vanskelig for nyutdannede å bruke faglig skjønn i den praktiske yrkesutøvelsen fordi de ikke har nok erfaringsgrunnlag å knytte det til. Som de pedagogiske lederne i Gotvassli og Moe (2020) sin studie, så trekker Sondre også frem nyutdannede, han sier at det ikke er sikkert at nyutdannede barnehagelærere uten erfaring fra yrket ville tatt de faglige vurderingene av det ferdigproduserte materialet før de tar det i bruk, dette viser til en mer ukritisk måte å bruke det ferdigproduserte materialet på.

Håvard er den av informantene med minst erfaring som barnehagelærer (tabell 3.1), men han har arbeidet flere år i barnehage før han tok profesjonsutdannelsen som barnehagelærer. Det han forteller i intervjuet er et godt eksempel på at både akademisk kunnskap og erfaring er viktige elementer når det gjelder det å faglig kunne vurdere og tilpasse det ferdigproduserte materialet. Gjennom det han forteller i intervjuet så ser en hvordan tilnærmingen til det ferdigproduserte materialet har endret seg etter hvert som han har opparbeidet seg mer kunnskap og erfaring, han forteller:

Håvard: Men nå når jeg liksom vet selv, [er]blitt tryggere på arbeidet og vet, har litt mer kunnskap rundt det da, og litt mer erfaring å knytte det til, så ser jeg på det som, eller så ser jeg mer negative sider ved det ferdigproduserte en positive på en måte, det er ikke noe jeg ville tatt, ville ikke gått der og tatt rett ut en utskrift fra det og brukt i samlingsstund for eksempel, eller i en aktivitet, nei det ville jeg ikke gjort.

Det er den akademiske kunnskapen som best beskytter mot at andre yrkesgrupper kan komme inn å overta profesjonens arbeidsoppgaver (Abbott, 1988, s. 8-9). Profesjoners krav om jurisdiksjon over et gitt arbeidsfelt handler om krav til å utføre arbeidsoppgavene innenfor dette arbeidsfeltet i samsvar med egne faglige kriterier (Eriksen & Molander, 2008, s. 161-162). Arbeidsplasser der profesjoner har sitt virke består som regel av flere ulike yrkesgrupper, og det er ikke alltid like klare grenser for hvem som gjør hva av de ulike

arbeidsoppgavene. Som en følge av dette kan arbeidsoppgaver profesjonen krever jurisdiksjon over bli utført av andre som ikke har den samme kvalifikasjonen som dem selv (Abbott, 1988, s. 64-65). Dette gjelder også barnehagen som arbeidsplass, der det er assistenter, fagarbeidere og barnehagelærere som samarbeider om de oppgavene barnehagen er gitt ansvaret for. Det er altså ingen selvfølgelighet at det er barnehagelærerne som sitter med det faglige pedagogiske ansvaret for rammeplanens fagområder. Når barnehagekjeden selv utvikler ferdigprodusert materiell, så bidrar de til at andre ansatte uten den formelle barnehagelærerutdannelsen kan utføre det faglig pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Hvis de faglige skjønnsmessige vurderingene ikke lenger er nødvendige, så medfører det at barnehagelærerne mister jurisdiksjonen over arbeidet med rammeplanens fagområder (Børhaug & Bøe, 2022, s. 201). Mest sannsynlig så er det disse virkningene av det ferdigproduserte materialet som blir synlige i intervjuet med Håvard når han forteller:

Håvard: Så alle kan jo ta ut og hente og bruke det, for det står jo svart på hvitt hva man skal gjøre, hva man trenger og hva man, ja, hva man skal gjøre da. [...] det skal være en grunn til at vi har gått, eller at jeg har studert nå, er jo en verdi det og på en måte, [...] så hvis vi bare skal bruke noe ferdigprodusert så mister man på en måte den profesjonen da, det gjør man, tenker jeg.

Under forrige forskningsspørsmål så viste jeg til likheten mellom informantenes og assistentenes bruk av det ferdigproduserte materialet, og stilte spørsmålet om det er noe som skiller barnehagelærerne fra assistentene i bruken av det ferdigproduserte materialet. Ljunggren et al. (2017) viser til at fagkunnskap og kompetanse er avgjørende når rammeplanen skal oversettes til praksis, det samme ser ut til å gjelde det ferdigproduserte materialet. Som resultatene tyder på, så er den formelle kunnskapen med på å bidra til at informantene møter det ferdigproduserte materialet med et mer kritisk blikk enn det de ville gjort uten den formelle kunnskapen. Muligens er det her en ser skillet mellom barnehagelærernes og assistentenes bruk av det ferdigproduserte materialet, at assistentene i mangel på den akademiske kunnskapen ville brukt det ferdigproduserte materialet på en mer ukritisk måte.

Det ser ut til at det også kan være ulikheter barnehagelærere imellom når det gjelder bruk av faglig skjønn i møte med ferdigprodusert materiell. Som nevnt tidligere i drøftingen, så kan resultatene muligens indikere at nyutdannede barnehagelærere uten erfaring fra yrket ikke ville tatt de faglige skjønnsmessige vurderingene av det ferdigproduserte materialet før de tar det i bruk. Informantene i denne studien har som nevnt i tillegg til profesjonsutdannelsen flere

års yrkeserfaring som barnehagelærere, og resultatene viser at det er den akademiske kunnskapen sammen med den praktiske erfaringen de har opparbeidet seg i yrket som danner grunnlaget for, og bidrar til informantenes faglige skjønnsmessige vurderinger og tilpasninger av det ferdigproduserte materialet.

7.3 HVILKE ERFARINGER HAR BARNEHAGELÆRERNE NÅR DET GJELDER MULIGHETEN FOR MEDVIRKNING OG FAGLIG INNFLYTELSE NÅR DET UTVIKLES OG INNFØRES FERDIGPRODUSERT MATERIELL?

For barnehagelærerprofesjonen så dreier ikke autonomi seg alene om metodefrihet, det angår også muligheten de har for å være med på å utarbeide og definere hva som skal være en del av barnehagens innhold (Greve et al., 2014, s. 134).

Profesjoner er en del av større strukturer og endringer i disse strukturene påvirker både profesjonen og de arbeidsoppgavene de er gitt jurisdiksjon over (Abbott, 1988, s. 33). Når det gjelder barnehagelærerprofesjonen så er utviklingen fra relativt små barnehageenheter til store eierorganisasjoner med på å påvirke barnehagelærernes pedagogiske arbeid i barnehagen. Barnehagelærerne i dette forskningsprosjektet arbeider i en barnehagekjede som eier over 200 barnehager, og i store eierorganisasjoner så blir det naturlig nok et større behov for organisering, det medfører gjerne også en større grad av formalisering og hierarkiske strukturer. I store barnehagekjeder er kapasiteten også ofte høy når det gjelder muligheten til å utvikle egne faglige ressurser for sine barnehager (Børhaug, 2021b, s. 103-104). Det ferdigproduserte materialet utviklet til bruk i arbeidet med rammeplanens fagområder er et godt eksempel på det.

Emma snakker i intervjuet om at eier er opptatt av faglig kvalitet i sine barnehager, og at dette nok er en grunn til at det blir utviklet ferdigprodusert materiell som blir gjort tilgjengelig i den interne ressursbanken. Det samme finner Fehn Dahle (2020) i sin forskning, der flere av informantene uttrykker at bakgrunnen for konseptene dreier seg om å sikre kvaliteten på barnehagetilbudet. Det vil være rimelig å anta at dette har sammenheng med eiers juridiske ansvar for kvaliteten i sine barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15). Nå eier som nevnt den barnehagekjeden informantene arbeider i over 200 barnehager, så utviklingen og bruken av ferdigprodusert materiell kan muligens også bli brukt som et tiltak når det gjelder sikring av lik kvalitet i alle barnehagene som inngår i denne kjeden (Larsen & Slåtten, 2023, s. 138).

En følge av skjønnsmessige vurderinger er naturlig nok at utfallet av de vurderingene som blir gjort ikke alltid har det samme utfallet (Grimen og Molander s. 192). Sett fra det perspektivet, så kan utviklingen og bruken av ferdigprodusert materiell muligens være en indikasjon på at barnehagekjeden mangler tillit til barnehagelærernes faglige skjønnsmessige vurderinger i arbeidet med rammeplanens fagområder. For da å styrke premisene for at det faglige skjønnnet holder en viss standard, så kan det tas i bruk epistemiske systemer (Molander, 2013, s. 46). Ferdigprodusert materiell sett som epistemisk system blir da brukt for å sikre kvaliteten på de faglige skjønnsmessige vurderingene barnehagelærerne gjør i arbeidet med rammeplanens fagområder. Hvis barnehagekjeden har begrenset tillit til barnehagelærernes faglige skjønnsutøvelse, så medfører det altså et behov for kontroll, og barnehagelærerne blir på denne måten en del av en kontrollkjede (Grimen, 2008b, s. 206).

Det kommer frem i intervjuene at det er viktig for informantene at barnehagekjeden har tillit til at de har den rette kompetansen som skal til for å utøve det faglige pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder, det Trine sier her er et godt eksempel på det: *«Nei, jeg tenker jo at det er veldig viktig, at de faktisk stoler på de som de har ansatt, at de regner med at vi klarer å gjøre den jobben, uten at det må total styres [...]»*. Håvard sier at det for han er viktig at barnehagekjeden bruker, og ser verdien av den faglige kunnskapen til barnehagelærerne. Han sier også at barnehagekjeden og barnehagelærerne må kunne dra nytte av hverandre i det faglige pedagogiske arbeidet i barnehagen. Det Trine og Håvard her forteller peker på sentrale kjennetegn ved tillitskjeder, der tilliten til at arbeidsoppgavene blir utført med den rette kompetansen er fremtredende, i tillitskjeder er det heller ikke et behov for å kontrollere de arbeidsoppgavene som blir utført (Grimen, 2008b, s. 206).

Når informantene i intervjuene blir stilt spørsmålet om de opplever at deres kompetanse er en ressurs for eierne, så er det den enkeltes lokale arbeidsplass som blir trukket frem, og samtlige informanter gir uttrykk for at de opplever å ha tillit lokalt. Når det gjelder selve eierne, så ser det ut til at det er størrelsen på barnehagekjeden som er en medvirkende årsak til at informantene ikke har noe videre kjennskap til, eller opplevelse av om eierne ser deres kompetanse som en ressurs. Som nevnt så blir det i store eierorganisasjoner et større behov for organisering, og det medfører gjerne også en større grad av hierarkiske strukturer, antageligvis så er det det en ser virkningen av i svarene informantene gir på dette spørsmålet.

Det å finne den rette balansen mellom tillitskjeder og kontrollkjeder kan være vanskelig, det gjelder spesielt hvis de som samarbeider ikke har den samme utdannelsen og kompetansen (Grimen, 2008b, s. 207). Når barnehagekjeden utvikler ferdigprodusert materiell til bruk i det

pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder, så medfører det en stor grad av faglig påvirkning (Børhaug, 2021a, s. 91). I rapporten utarbeidet av Ljunggren et al. (2017) stilles det spørsmålstegn ved hvilken kunnskap rammeplanen fortolkes ut ifra når barnehagekjeden utvikler støttemateriell, og hvilken betydning dette kan ha for kunnskapen som blir toneangivende i barnehagen. Informantene blir i intervjuene spurt om de vet noe om hvordan det ferdigproduserte materialet er utviklet, eller hvem som har gjort det. I svarene de gir så blir det nevnt et par navn sentralt i barnehagekjeden, men jevnt over ser det ut til at dette er noe de har relativt liten kjennskap til. Trine svarer slik på dette spørsmålet: «*Det vet jeg ikke så mye om, det er jo en sentralt, det er en veldig stor kjede, så det er jo utviklet sentralt i Læringsverkstedet*». Her ser en igjen at størrelsen på barnehagekjeden blir trukket frem. Ut ifra det Håvard forteller i intervjuet, så ser det ikke ut til at han har noe videre tillit til at de som sitter og utvikler det ferdigproduserte materialet har den rette kompetansen og kunnskapen som skal til for å gjøre dette. Han sier med et lite glimt i øyet:

Håvard: Nei. Jeg tenker at det er sikkert bare noen som sitter på et kontor og skriver ned forskjellige, eller, ja, finner ut av hva som er, eller virker fint, og [er] litt innom idebroen og ser (ler litt), også skriver de ned en aktivitet som kanskje at, det hadde vært fint å hatt, også kan de legge det inn i for eksempel språk da, også blir det lagt inn der.

En kan ikke på bakgrunn av det informantene forteller si noe sikkert om det er barnehagelærere eller ikke som sitter med ansvaret for utviklingen av det ferdigproduserte materialet. Tatt dette i betraktning så må en se for seg begge scenarioene. Hvis informantene ikke er involvert, og det ikke er barnehagelærere som utvikler det ferdigproduserte materialet, så kan det bli problematisk med tanke på at myndighetene har gitt barnehagelærerprofesjonen den lovmessige jurisdiksjonen over barnehagens oppgaver på bakgrunn av den kunnskapen de har ervervet seg gjennom profesjonsutdannelsen (Abbott, 1988, s. 59; Kunnskapsdepartementet, 2017). Det er altså barnehagelærerprofesjonens kunnskap som ligger til grunn for myndighetenes tillit til at barnehagens arbeidsoppgaver blir utført på best mulig måte (Molander & Terum, 2008b, s. 18). Hvis utviklerne av det ferdigproduserte materialet ikke er en del av barnehagelærerprofesjonen, så kan det også medføre en svekkelse og underordning av barnehagelærerne som profesjon.

Barnehagelærernes faglige autonomi flytter seg opp mot øverste nivå i barnehagekjeden, og det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder blir med det en del av faglige hierarkier (Børhaug & Bøe, 2022, s. 201-202). Hvis det derimot er barnehagelærere som sitter

med ansvaret for utviklingen av det ferdigproduserte materialet, så er det ifølge Børhaug og Bøe (2022) ikke snakk om tap av autonomi, men en endring i arbeidsdelingen innad i barnehagelærerprofesjonen (s. 112). Når Emma sier dette i intervjuet: «[...] *det er jo forskjell på å være, altså på gulvet med barna kontra å sitte å utvikle ting. [...] en må liksom vite hva som skjer*», så peker hun på en annen faktor som har betydning når det utvikles ferdigprodusert materiell, det er betydningen av nærhet til den lokale konteksten og barnehagens praksis. Aabro (2020) finner i sin studie at pedagogene må ha mulighet for egen faglig innflytelse hvis konseptene skal gi de mening. Antakeligvis så viser det Emma forteller til noe tilsvarende, at hvis det ferdigproduserte materialet skal gi mening lokalt ute i barnehagene, så må barnehagelærerne ha mulighet til å kunne være medvirkende i utviklingen av det ferdigproduserte materialet.

I likhet med funnene i Fehn Dahle (2020) sin forskning så ser det ikke ut til at informantene i denne studien i noen særlig grad har vært involvert i utviklingen av det ferdigproduserte materialet. Hvis det er mangel på tillit til barnehagelærernes faglige kompetanse som ligger bak utviklingen av ferdigprodusert materiell, så kan det muligens være en av årsakene til at barnehagekjeden ikke åpner opp for barnehagelærernes medvirkning og faglige innspill når det skal utvikles nytt ferdigprodusert materiell. Tatt i betraktning rammeplanens vektlegging av at barnehageeierne skal benytte seg av barnehagelærerprofesjonens faglige vurderinger for å sikre god kvalitet på det pedagogiske arbeidet i sine barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15), så er ikke informantenes erfaringer på dette område helt i overensstemmelse med det rammeplanen sier. På den andre siden så ser en i empirien en tendens til at barnehagekjeden muligens har en intensjon om å få dette til. Sondre forteller at barnehagekjeden fra sentralt hold har sendt ut et skriv til alle sine barnehager der de etterspør de ansattes kompetanse på ulike områder, deriblant rammeplanens fagområder. Det ser ut til at tanken bak er å utvikle pedagogikken i samarbeid med de som arbeider ute i barnehagene. Muligens kan dette ses på som et tegn til at en nærmer seg en balanse mellom tillits og kontrollkjeder, en balanse mellom barnehagelærernes rom for faglige skjønnsutøvelse og eiers juridiske ansvar for kvaliteten i sine barnehager.

8 AVSLUTNING

I dette kapittelet vil jeg gi en kort oppsummering av oppgaven og svare på forskningsprosjektets overordna problemstilling. Til sist så viser jeg til områder innenfor forskningsprosjektets tema som det vil kunne være aktuelt å forske videre på.

Problemstilling:

Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder?

Dette forskningsprosjektet har tatt for seg barnehagelærerprofesjonen og utøvelse av faglig skjønn i møte med ferdigprodusert materiell utviklet av private barnehagekjeder til bruk i arbeidet med rammeplanens fagområder. Formålet har vært å bidra til å belyse barnehagelærerprofesjonens egne opplevelser og erfaringer rundt studiens tema. Denne masteroppgaven har sett på barnehagelærernes forståelse av handlingsrommet for faglig skjønn gitt i rammeplanen, og deres opplevde erfaringer når det gjelder muligheten for å kunne bruke dette handlingsrommet for faglig skjønn i møte med ferdigprodusert materiell. Studien har også tatt for seg på hvilket grunnlag barnehagelærerne vurderer og tilpasser det ferdigproduserte materialet, samt barnehagelærernes mulighet for medvirkning og faglig innflytelse når det utvikles og innføres ferdigprodusert materiell.

I innledningen til oppgaven så viste jeg til at barnehagelærerprofesjonen opererer i et spenningsfelt mellom standardisering og selvstendig skjønnsutøvelse. At dette spenningsfeltet er noe barnehagelærerne må forholde seg til er det liten tvil om. Det er altså ikke et spørsmål om, men snarere et spørsmål om hvordan barnehagelærerne skal operere i dette spenningsfeltet mellom standardisering og selvstendig skjønnsutøvelse.

Akademisk kunnskap og praktisk erfaring ser ut til å ha stor betydning for hvordan barnehagelærerne forholder seg til det ferdigproduserte materialet. Den samlede kunnskapen er med på å bidra til at barnehagelærerne tar faglige skjønsmessige vurderinger av det ferdigproduserte materialet, kunnskapen som helhet bidrar også til at barnehagelærerne tilpasser det ferdigproduserte materialet til den lokale konteksten og de barna og barnegruppene de har ansvar for. Ut ifra resultatene så kan det se ut til at den akademiske kunnskapen og praktiske erfaringen også er med på å bidra til at barnehagelærerne møter det ferdigproduserte materialet med et mer kritisk blikk.

Barnehagelærernes tilpasninger av det ferdigproduserte materialet gjenspeiler deres forståelse av rammeplanens handlingsrom for faglig skjønn, for dem så handler handlingsrommet om muligheten til å kunne tilpasse det pedagogiske arbeidet til barna og barnegruppene i barnehagen. Ut ifra det barnehagelærerne forteller, så kan det se ut til at det standardiserte formatet på det ferdigproduserte materialet ikke helt går overens med den måten de ønsker å arbeide med fagområdene på. Det kan gjøre det vanskelig med tanke på barnas medvirkning, og tilpasninger av arbeidet med fagområdene til det barna interesserer seg for.

Resultatene kan tyde på at barnehagekjeden gjennom utviklingen og bruken av det ferdigproduserte materialet legger noen rammer for barnehagelærernes faglige skjønnsutøvelse i arbeidet med rammeplanens fagområder, men resultatene viser også at ingen av barnehagelærerne har erfart å bli pålagt å bruke det, de opplever alle å ha autonomi til å bruke faglig skjønn i møte med det ferdigproduserte materialet.

Når det gjelder muligheten barnehagelærerne har for medvirkning og faglig innflytelse, så viser resultatene at barnehagelærerne i dette forskningsprosjektet ikke i noen videre grad har vært med i utviklingen av det ferdigproduserte materialet. Resultatene viser at barnehagelærerne ser på det som viktig å kunne få muligheten til å bidra inn med den kunnskapen og erfaringen de har i forhold til barnehagens praksis og den lokale konteksten.

Et hovedfunn er at barnehagelærerne i dette forskningsprosjektet forholder seg til det ferdigproduserte materialet mer som en kilde til ideer til hvordan de kan arbeide med rammeplanens fagområder, og ikke som en fasit på hvordan det skal gjøres. For barnehagelærerne så er det uavhengig av metode, barna og barnegruppene i barnehagen som er utgangspunktet for det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder.

Denne studien er basert på intervjuer med fire barnehagelærere, og en kan ikke på bakgrunn av det trekke noen endelige konklusjoner om hvordan alle barnehagelærere forholder seg til ferdigprodusert materiell i arbeidet med rammeplanens fagområder, men funnene kan allikevel være et lite bidrag til å få frem en større bredde av barnehagelærerprofesjonens egne opplevelser og erfaringer relatert til forskningsprosjektets tema. Funnene vil og kunne være et utgangspunkt for videre forskning på studiens tema.

8.1 VIDERE FORSKNING

Etter min formening så er temaet for denne masteroppgaven for snevert belyst i forskningen på feltet. Det er behov for videre forskning for å frem barnehagelærerprofesjonens egne erfaringer og opplevelser med ferdigprodusert materiell tilknyttet rammeplanens fagområder.

I denne studien er det barnehagelærernes opplevelser og erfaringer som er blitt belyst. Studien har berørt temaer som dreier seg om barnehagekjedens tillit til barnehagelærernes kunnskap og faglige skjønn, det vil kunne være interessant med videre forskning på barnehagekjedens egne perspektiver på disse temaene. Ut ifra resultatene så kan det se ut til at barnehagekjeden er opptatt av kvalitet i sine barnehager. Med tanke på det så kunne det også vært interessant å forske videre på barnehagekjedens tanker og synspunktet rundt rammeplanens forventinger til at barnehageeierne vektlegger de ansattes, her forstått som barnehagelærernes, faglige og pedagogiske vurderinger for å sikre god kvalitet på barnehagetilbudet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 15).

Myndighetenes intensjon er å øke andelen barnehagelærere i barnehagen til 60% (Kunnskapsdepartementet, 2023). Det kunne vært interessant med forskning på om en økt andel av barnehagelærere vil utgjøre noen forskjell når det gjelder utvikling og bruk av ferdigprodusert materiell.

LITTERATURLISTE

- Abbott, A. (1988). *The system of professions : an essay on the division of expert labor*. University of Chicago Press.
- Andrews, T. & Vassenden, A. (2007). Snøballen som ikke ruller. Utvalgsproblemer i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, 15(2), 151-163.
<https://doi.org/https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2007-02-02>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). Kvalitative metoder, tilgange og perspektiver: En introduksjon. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder: En grundbok* (2. utg., s. 13-24). Hans Reitzels Forlag.
- Brottveit, G. (2018). Om forskningsdesign. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 62-73). Gyldendal.
- Busch, T. (2013). *Akademisk skriving: For bachelor- og masterstudenter*. Fagbokforlaget.
- Børhaug, K. (2021a). *Barnehageeigarar mellom stat, marknad og sivilsamfunn*. Universitetsforlaget.
- Børhaug, K. (2021b). Fagdidaktikk i profesjons- og organisasjonsperspektiv. I K. Johansen Horrigno & K. Toft Rosland (Red.), *Fagdidaktikk for SRLE: Barnehagens fagområder, kunnskapsgrunnlag og arbeidsmåter* (s. 101-115). Cappelen Damm Akademisk.
- Børhaug, K. & Bøe, M. (2022). *Barnehagelærerprofesjonen*. Universitetsforlaget.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode: En kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Danielsen Wolf, K. & Greve, A. (2018). Barnehagepedagogikk og profesjon under press. I T. Lafton & A. M. Otterstad (Red.), *Barnehagepedagogiske linjeskift* (s. 49-63). Fagbokforlaget.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsfag og humaniora* (5. utg.). De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Dhale, H. F. (2020). *Butikk eller pedagogikk? En studie av store private barnehagekjeder i Norge* [Doktorgradsavhandling, Høgskolen i Innlandet].
- Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv: et kunnskapsgrunnlag*.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f78959abbdc54b0497a8716ab2cbbb63/barn-ehagelarerrollen-i-et-profesjonsperspektiv.pdf>

- Eriksen, E. O. & Molander, A. (2008). Profesjon, rett og politikk. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 161-176). Universitetsforlaget.
- Gilje, N. (2019). *Hermeneutikk som metode: Ein historisk introduksjon*. Samlaget.
- Gill, S. (2015). "Holding oneself open in av conversation" - Gadamer's philosophical hermeneutics and ethics of dialogue. *Dialogue Studies*, 3(1), 9-28.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.55207/VJBP8043>
- Gotvassli, K.-Å. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Gotvassli, K.-Å. & Moe, T. (2020). Pedagogiske ledere og godt faglig skjønn. *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*, 14(1), 39-55. <https://doi.org/https://doi.org/10.23865/up.v14.2064>
- Greve, A., Jansen, T. T. & Solheim, M. (2014). *Kritisk og begeistret : barnehagelærernes fagpolitiske historie*. Fagbokforl.
- Grimen, H. (2008a). Profesjon og kunnskap. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 71-86). Universitetsforlaget.
- Grimen, H. (2008b). Profesjon og tillit. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 197-215). Universitetsforlaget.
- Grimen, H. & Molander, A. (2008). Profesjon og skjønn. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 179-196). Universitetsforlaget.
- Gullveig Alver, B. (2015, 16.06.2015). *Ansvar for den enkelte*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/personvern/ansvar-for-den-enkelte/>
- Gustavsson, B. (2017). Hans-Georg Gadamer: Att som i leken förstå. I K. Steinsholt & L. Løvlie (Red.), *Pedagogikkens mange ansikter: Pedagogisk idéhistorie fra antikken til det postmoderne* (s. 497-510). Universitetsforlaget.
- Kirkebøen, G. (2013). Kan vi stole på fagfolks skjønn? I A. Molander & J.-C. Smeby (Red.), *Profesjonsstudier II* (s. 27-43). Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. <https://www.udir.no>
- Kunnskapsdepartementet. (2023). *Barnehagen for en ny tid: Nasjonal barnehagestrategi mot 2030*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/5bf0d0ed9f7442cdbe630c749abb8959/no/pdfs/barnehagen-for-en-ny-tid.pdf>

- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal.
- Larsen, A. K. & Slåtten, M. V. (2023). *Fellesbarnehagen: Styring, ledelse og samarbeid*. Fagbokforlaget.
- Ljunggren, B., Leirset, E., Hoås Moen, K., Naper, L., Fagerholt, R. A., Seland, M. & Gotvassli, K.-Å. (2017). *Barnehagens rammeplan- en kunnskapsstatus om implementering og gjennomføring med videre anbefalinger* (2). Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/barnehagens-rammeplan-mellom-styring-og-skjonn.pdf>
- Lund, Å., Franck, K., Juritsen, T. L., Østmoen, J. P. & Wilhelmsen, T. (2022). Utbredelse av konsepter i norske barnehager. *Forskning i pædagoers profession og uddannelse*, 6(1), 91-110. <https://doi.org/10.7146/fppu.v6i1.132317>
- Molander, A. (2013). Profesjonelt skjønn i velferdsstaten: mekanismer for ansvarliggjøring. I A. Molander & J.-C. Smeby (Red.), *Profesjonsstudier II* (s. 44-54). Universitetsforlaget.
- Molander, A. & Terum, L. I. (Red.). (2008a). *Profesjonsstudier*. Universitetsforlaget.
- Molander, A. & Terum, L. I. (2008b). Profesjonsstudier: en introduksjon. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 13-27). Universitetsforlaget.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Ropeid, K. (2021, 21. april 2021). - *Full metodefrihet i Læringsverkstedet*. Utdanningsnytt.
<https://www.utdanningsnytt.no/bemanning-lek-lek-og-laering/full-metodefrihet-i-laeringsverkstedet/281923>
- Svensson, L. G. (2008). Profesjon og organisasjon. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 130-143). Universitetsforlaget.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015a). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder: En grundbog* (2. utg., s. 29-53). Hanz Reitzels Forlag.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015b). Kvalitet i kvalitative studier. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder: En grundbog* (2. utg., s. 521-531). Hans Reitzels Forlag.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

- USIT, N. (2017, 20. mars 2023). *Nettskjema-diktafon mobilapp*. Universitetet i Oslo.
<https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/hjelp/diktafon.html>
- Viste, O. A. (2021, 28. april 2021). *Det er uklart hva Læringsverkstedet mener med begrepet "metodefrihet"*. Utdanningsnytt.
<https://www.utdanningsnytt.no/barnehagepedagogikk-laeringsverkstedet-metode/det-er-uklart-hva-laeringsverkstedet-mener-med-begrepet-metodefrihet/283218>
- Østerud, S. (1998). Relevansen av begrepene "validitet" og "reliabilitet" i kvalitativ forskning. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 1-2, 119-130.
- Aabro, C. (2020). Pædagogers faglige meningsdannelser: I lyset af en stigende konceptudbredelse. *Tidsskrift for professionsstudier*, 16(30), 102-111. <https://doi.org/https://doi.org/10.7146/TFP.V16I30.119293>
- Aasen, W. (2021). *Lederskjønn i barnehagen: En kunnskapsbasert praksis*. Fagbokforlaget.

VEDLEGG

VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE

INTERVJUGUIDE TIL FORSKNINGSPROSJEKTET

«BARNEHAGELÆRERPROFESJONEN OG FAGLIG SKJØNNSUTØVELSE»

TEMA	
<p>INNLEDNING/INFORMASJON</p> <ul style="list-style-type: none">• Intervjuet handler om dine erfaringer og opplevelser ved bruk av ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder• Informere om informantens taushetsplikt• Jeg vil bruke båndopptaker under intervjuet. Opptaket vil bli transkribert/skrevet ned som tekst, og slettet etterpå• Navnet ditt og barnehagen du jobber i vil bli anonymisert og ikke kunne kjennes igjen i den ferdige oppgaven• Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra intervjuet. Det vil ikke ha noen konsekvenser for deg. Hvis du velger å ikke delta vil alle personopplysninger om deg bli slettet.• Er det noe du lurer på i forhold til det jeg har informert om? Er det andre ting rundt intervjuet eller prosjektet du lurer på?	
BAKGRUNN	OPPFØLGINGSSPØRSMÅL
<ul style="list-style-type: none">• Hvor lenge har du arbeidet som barnehagelærer?	

<ul style="list-style-type: none"> • Hvor lenge har du arbeidet i denne barnehagen? 	
FAGOMRÅDENE OG FERDIGPRODUSERT MATERIELL	OPPFØLGINGSSPØRSMÅL
<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan arbeider du med fagområdene i barnehagen? • Hvilke av disse materiellene bruker du? • Hvordan liker du de forskjellige materiellene, er det noen du liker bedre enn andre? 	Eventuelt hvorfor/hvorfor ikke?
FAGLIG SKJØNN	OPPFØLGINGSSPØRSMÅL
<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan bruker du det ferdigproduserte materialet i arbeidet med fagområdene? • Hvordan liker du å ha ferdig materiell? • Hvordan arbeider du med tema du ikke har ferdig materiell på? • I rammeplanen står det at «pedagogisk leder er gitt ansvar for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn», hvilke tanker gjør du deg når du hører denne setningen? 	<p>Hvilke forberedelser gjør du? Gjør du noen vurderinger underveis, eller i etterkant?</p> <p>Fordeler/ulemper</p> <p>Hvordan forstår du begrepet «godt faglig skjønn»?</p>
MEDVIRKNING	OPPFØLGINGSSPØRSMÅL
<ul style="list-style-type: none"> • Vet du noe om hvordan det ferdigproduserte materialet ble utviklet? • Husker du når dere fikk det? • Var du med i beslutningsprosessen eller utviklingsprosessen? 	Eventuelt av hvem?

<ul style="list-style-type: none"> • Er arbeidet med fagområdene noe dere som pedagoger i barnehagen diskuterer? • I rammeplanen står det at «et kompetent personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Det forutsettes derfor at barnehageeiere vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger i sin styring», hvilke tanker gjør du deg når du hører denne setningen? 	<p>På hvilken måte? Hva tenker du rundt det?</p> <p>I tilfelle hvor og hvordan? Hvis ikke, er det noe du kunne tenkt deg?</p> <p>Har du noen erfaringer eller opplevelser i forhold til dette? Eventuelt hvilke?</p> <p>Hva tenker du rundt din egen faglige kompetanse?</p> <p>Opplever du at din faglige kompetanse er en ressurs for eierne av barnehagen?</p> <p>Eventuelt på hvilken måte? Eventuelt hvorfor ikke?</p>
<p>AVSLUTNING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har du noen spørsmål eller noe ønsker å tilføye i forhold til det vi har snakket om? Er det andre ting du ønsker å tilføye som vi ikke har snakket om før vi avslutter intervjuet? 	

VEDLEGG 2: GODKJENNING SIKT

[Meldeskjema](#) / ["Barnehagelærerprofesjonen og faglig skjønnsutøvelse"](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

716193

Vurderingstype

Standard

Dato

06.12.2022

Prosjekttittel

"Barnehagelærerprofesjonen og faglig skjønnsutøvelse"

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for humaniora og pedagogikk / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig

Kari-Mette Walmann Hidle

Student

Solveig Byremo Sund

Prosjektperiode

15.12.2022 - 30.11.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 30.11.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TAUSHETSPLIKT

Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere barnehagebarn.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen

formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelige angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål

dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art. 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

VEDLEGG 3: INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Barnehagelærerprofesjonen og faglig skjønnsutøvelse»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å belyse barnehagelærerprofesjonens egne opplevelser og erfaringer rundt bruken av faglig skjønn i forhold til bruk av ferdigprodusert materiell. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette er et forskningsprosjekt i forbindelse med masteroppgaven jeg skal skrive som en del av studiet «Master i barnehagekunnskap» ved Universitetet i Agder. Formålet med forskningsprosjektet er å se nærmere på barnehagelærerprofesjonens bruk av faglig skjønn når det brukes ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Det er barnehagelærernes egne opplevelser og erfaringer som skal belyses. Ferdig produsert materiell blir her forstått som det materiellet private barnehagekjeder selv utvikler, og gjør tilgjengelig for alle sine barnehager i forbindelse med det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder.

Foreløpig problemstilling er:

Hvordan forholder barnehagelærerne seg til ferdigprodusert materiell i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder?

Aktuelle forskningsspørsmål for å besvare problemstillingen:

1. Hvilke vurderinger og tilpasninger gjør barnehagelærerne i møte med ferdigprodusert materiell?
2. Hvordan forstår barnehagelærerne det handlingsrommet for skjønn de er gitt gjennom rammeplanen, og hvilke erfaringer har de med å benytte dette?
3. Hvilke erfaringer har barnehagelærerne i forhold til muligheten for faglige innspill når det innføres ferdigprodusert materiell?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du blir spurt om å delta i forskningsprosjektet fordi du er barnehagelærer, du arbeider i en privat barnehagekjede der kjeden selv har utviklet ferdig produsert materiell som er tilgjengelig for bruk i det pedagogiske arbeidet med rammeplanens fagområder. Du har minimum 2 års yrkeserfaring, og har selv brukt det ferdigproduserte materialet i det pedagogiske arbeidet med rammeplans fagområder.

Hva innebærer det for deg å delta?

Å delta i studien innebærer et semistrukturert intervju som vil ha en tidsramme på omtrent en time. Intervjuet vil omhandle utvalgte barnehagelæreres egne opplevelser og erfaringer rundt temaet faglig skjønn, ferdigprodusert materiell og rammeplanens fagområder. Det vil bli tatt lydopptak under intervjuet som vil bli transkribert i etterkant.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Forskeren (studenten) og veileder vil ha tilgang til informasjonen som blir gitt under intervjuet. Informasjonen som blir gitt vil bli anonymisert av forskeren, dette hindrer gjenkjenning av den enkelte deltager, det hindrer også at den enkelte deltager kan spores tilbake.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode/fiktivt navn som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Deltakerne og deltakende barnehager vil ikke kunne bli gjenkjent i publikasjonen av prosjektet.
- Datamaterialet vil bli lagret på Universitetet i Agder sin passordbeskytta server.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 30.11.2023. Når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. All innsamlet data vil da bli slettet og samtykkeskjemaer vil bli makulert. Lydfilene fra intervjuet blir slettet etter transkripsjon.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Agder ved student Solveig Byremo Sund, epost: solveigbsu@uia.no

Telefon: 957 39 148

- Veileder Kari-Mette Walmann Hidle, epost: kari.m.hidle@uia.no
[Telefon: 975 14 439](tel:97514439)
- Vårt personvernombud: Ina Danielsen ved Universitetet i Agder, epost:
personvernombud@uia.no
Telefon: 452 54 401

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Kari-Mette Walmann Hidle

(Forsker/veileder)

Solveig Byremo Sund

(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Barnehagelærerprofesjonen og faglig skjønnsutøvelse», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju med lydopptak
- Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)